

4° Diss. 3408 (23

~~P. g. 99^m~~ 4° Diff. 3408 (23)

Thermophilus sp. Cefan
Ser. III. 260
pg 502 d

BINÆ
DISSERTATIONES
I. DE
S. FIRMILIANI
CÆSARIENSIS IN CAPPADOCIA
EPISCOPI
EPISTOLA AD S. STEPHANUM, ALIISQUE
EJUS OPERIBUS.

II. DE
ANNO, QUO MORTUUS FUERIT FIRMILIANUS;
SEU PAULUS SAMOSATENUS IN SYNODO
ANTIOCHENA FUERIT CON-
DEMNATUS.

A
F. MARCELLINO MOLKENBUHR
ORDINIS S. FRANCISCI STRICTIORIS OBSERVANTIÆ Ss. THEOLOGIÆ
LECTORE JUBILATO, PROVINCIÆ SAXONIÆ S. CRUCIS
MINISTRO ACTUALI.

Cum Licentia.

MONASTERII WESTPHALORUM:
TYPIS & SUMTIBUS A. W. ASCHENDORF, UNIVERSIT. TYPOGRAPHI. 1790.

Quamquam non defint, qui hoc Cyprianum prorsus non sensisse contendant, sed sub ejus nomine a præsumentibus atque mendacibus fuisse confictum.

S. Augustinus, Ep. 92. ad Vincent.
Rogat.

PRÆFATIO.

Postquam anno 1788. de Cathedris Petri Romana, & Antiochena, ac primis S. Petri successoribus binas publicaveram Dissertationes; non cessavi Veterum Ss. Patrum, & Historicorum opera horis intercisis, quas negotia permittebant liberas, diligentius pervolvere, ac critice & attentius expendere, & ulterius inquirere, an forsan ego ipse contra assertam meam opinionem: *quod Petrus nunquam sederit Antiochiæ*, (a) aliquid solidi detegere potuerim, paratus, si erravissem, primus publice meam revocare sententiam.

Ast tantum abest, ut quidquam, quod meis Assertionibus adversum esset, usque huc derexerim, ut potius in meis prioribus opinionibus, etiam illis circa Cephæ, circa jejunia & Abstinencias indies semper magis, & magis confirmatus fuerim; imo, cum libros antiquiores ulterius pervolverim, nunc præter opinionem meam & expectationem eo deveni, ut nonnulla opera, quæ antiquis Authoribus adscribuntur, ex pluribus indiciis cognoverim esse respectively supposititia, vel mutila, vel interpolata, & quidem talia opera, ex quibus gravissimæ & intricatissimæ controversiæ fuere enatæ non minus in Theologia Dogmatica, quam Historia, & Chronologia ecclesiastica, nec non Patrologia signanter quatuor primorum sæculorum. Non possum non meas in re tam ardua cogitationes publici juris facere.

Initium

(a) Quod 25 annis Romæ sederit, docili Critico ad evidentiam moralem demonstrasse mihi videor.

Initium facio ab Epistola Firmiliano adscripta, quæ ex universis, quæ extant inter Cyprianicas, est omnium celeberrima. Proximo tempore & Epistolas S. Basilii M. Canonicas aliaque ejus opera, Concilia Eliberitanum, Ancyranum, Neocæsariense, Gangrense, Laodicense crisi subjiciam. Denique & ostendam, Eusebii Cæsariensis Historiam ecclesiasticam in puncto Rebaptizationis & Controversiæ celeberrimæ S. Stephanum Papam inter & S. Firmilianum, nec non & Paschatis celebrandi S. Victoris Papam inter & Polycratem ac Jrenæum esse interpolatam. Hujus Eusebii Librum inscriptum: *Vita Constantini M.*, fuisse mutilatum, jam alias subindicavi. (b) Mentionem quoque faciam de Orthodoxia S. Dionysii Alexandrini, & quod is nunquam faverit Rebaptizantibus; insuper quod hac in causa Catalogus S. Hieronymi de viris illustribus fuerit male corruptus. De Conciliis Synadensi, & Iconiensi, si negotia permiserint, suo tempore, quo & Epistolas S. Cypriani examinabo, consequenter & Concilia Africana, quæ in causa Rebaptizationis contra definitionem S. Stephani Papæ celebrata fuisse dicuntur, attingam. Et reliqua. Campus amplissimus undique spinis circumseptus & confusus.

Nunc de sola S. Firmiliani Epistola, cujus S. Patris elogium hic omnino præmittendum esse censeo.

II.

Circa medium Sæculi III. duo præcipui in Ecclesia græca resplenduerunt Episcopi, S. Dionysius Alexandrinus in Ægypto, & S. Firmilianus Cæsariensis in Cappadocia, qui acerrime, & junctis viribus pugnarunt contra Hæreses Novati Presbyteri Romani a S. Cornelio Papa extra Ecclesiam ejecti, & Pauli Samosatreni Antiochiæ Episcopi. (c) Sancti & Magni Dionysii Alexandrini encomia hic non recensebo.

Firmi-

(b) Sex Assertiones de jejuniis, & Abstinentiis contra Theologum Moguntinum: Paderbornæ, Anno 1785. §. XXXIX. * Vel *Sechs Streitsätze, vermehrte Auflage.* Paderborn 1786. §. XXXIX.

(c) Eusebius H. E. L. 6. a C. 43. & L. 7. a C. 1. ad C. 30.

Firmilianus in Ecclesia græca colitur tanquam Sanctus; (d) nec immerito; nam maxima plurimorum Episcoporum Synodus Antiochena III. (e) contra Paulum Samosatenum temporibus Aureliani Imperatoris habita Firmilianum illo tempore defunctum in literis ad Pontificem Romanum & Episcopum Alexandrinum datis vocat *Virum in Domino beatum*. Insuper, quod majus est: ut Episcopi ibidem magno numero collecti suis contra Paulum Samosatenum Decretis graviolem conciliarient auctoritatem, provocaverunt ad doctrinam a Patribus traditam; binos tantum adduxere proxime defunctos, S. Dionysium Alexandrinum, & signanter Firmilianum. Addunt, quod tota Synodus, antequam finalem sententiam pronuntiare voluerit, Firmilianum e Cappadocia advocaverit; quod Firmilianus ad Synodum venire voluerit, &, dum is in itinere fuerat, tota Synodus ejus adventum expectaverit, neque hæc ultimam sententiam proferre voluerit, nisi postquam præsentem audivisset Firmilianum; at, dum Firmilianus Tarsi in Cilicia interim obierat, tunc prælaudata Synodus Decretum edidit, vi cuius Paulus Samosatenus ab Ecclesia Catholica, quæ sub cælo est, universa separatus fuit. Nihilominus prædicti Patres Antiocheni in sua ad Papam Epistola synodica specialiter addunt, quod Firmilianum, dum viveret, habuerint sibi consentientem, referentes: *Firmilianus, dum viveret, bis venit Antiochiam, & peregrina illius (Pauli Samosateni) dogmata condemnavit, sicut scimus, & testificamur, qui adfuimus, & alii multi noverunt.*

Reflectendum, quod altum taceant de Libris vel Epistolis a S. Firmiliano Scriptis. Quantæ pro tunc in Ecclesia Catholica

(d) Vid. Natalis Alexander ad Sæculum III. vel Martyrologium Græcorum ad diem 27. Octobris. Vel Tillemontius.

(e) Eusebius, qui suam Historiam ante tempora Concilii Nicæni absolvit, vocat eam maximam ex innumeris Episcopis congregatam; si Basilio Diacono Constantinopolitano & reliquis habenda fides, interfuere 180. Patres. Vid. Labbæus T. 3. ad Conc. Ephes. Edit. Parisiæ de Anno 1671. pag. 425.

lica fuit authoritatis Firmilianus! Hunc Firmilianum cum Græcis vocabo *Sanctum*, tum, ut ea adscriptione evidentius distinguatur a pseudo-Firmiliano in sequentibus sæpius obventuro; tum quia non solum a Græcis, sed & a Latinis, ut Tillemontio &c, sanctus appellatur. S. Gregorius Nissenus, dum S. Gregorium Thaumaturgum elogio excellentiori exornare voluit, hunc quo ad virtutes æquiparavit cum nostro S. Firmiliano olim Cæsariensium Ecclesiæ ornameto.

III.

Porro cum Eusebius Græcus solícite referat, (f) S. Firmilianum sub Ss. Pontiano, Antero, Fabiano, Cornelio, Lucio, Stephano, Xysto, Dionysio, summis Romanæ Ecclesiæ Pontificibus in Ecclesia Græca floruisse circiter ab anno 230 ad annum 270; Firmilianum ceu præcipuum ex Orientalibus Episcopum interfuisse tribus Conciliis Antiochenis, primo contra Novatum, duobus reliquis contra Paulum Samosatenum celebratis; eum a subsequuta Synodo quarta Antiochena (quæ est tertia contra Paulum Samosatenum) intensissime expetitur, & avidissime expectatum fuisse; S. Firmilianum fuisse unum ex duobus illis Patribus defunctis, ad quorum doctrinam respectivè vel scripto, vel ore traditam postrema & maxima Synodus Antiochena in negotio Pauli Samosateni provocaverit; cum idem Eusebius omnium Scriptorum Ecclesiasticorum, maxime Græcorum Opera vel Epistolas utcunque memorabiles accurate recensuerit, de S. Firmiliano, quem singulariter deprædicavit, vero altissimum sileat, quod ille aliquam epistolam scriptam unquam reliquerit; hinc sane concludendum foret, quod S. Firmilianus ore quidem, & coram certaverit strenuus; non vero scriptis disputaverit circa res Ecclesiasticas.

Hæc

(f) L. 6 & 7. — Tillemontius ex Eusebio docet Tom. 4. p. 2. S. Firmilianum græcum anno 231. Episcopum fuisse Cæsareæ, quæ erat Metropolis Cappadociæ, sub finem anni 269. fuisse defunctum. Mihi ex Eusebio L. 7. c. 30. videtur verosimilius, quod Firmilianus supervixerit usque ad annum 272, de quo a n. 92.

Hæc præsumptio confirmatur ex eo, quod S. Hieronymus nullibi S. Firmilianum inter Scriptores Ecclesiasticos recenset, imo in Catalogo S. Hieronymi de Viris illustribus, per alios Authores subsequentes adducto, Firmilianus nequidem compareret.

IV.

Nihilominus posterioribus sæculis in lucem producta fuit quædam famosa Epistola Firmiliani Cæsareæ in Cappadocia Episcopi ad S. Cyprianum, quæ præter plurima absona, in decursu evolvenda, præcipue defendit errorem Rebaptizantium. Fateor, quisquis hanc Epistolam composuerit, eamque alicui Magno Viro ad acquirendam auctoritatem supponere voluerit; vix potuisset ex Sæculo III. Episcopum eligere majorem S. Firmiliano. Nam, quod S. Dionysius Alexandrinus S. Firmiliano nullatenus inferior Papæ fuerit subjectissimus, ex hujus *scriptis* Epistolis apud alias Ecclesias asservatis evidenter ostendi pro tunc potuisset; ast de S. Firmiliano nullum aliud opus scriptum extabat. (g) Igitur si famosa Epistola, quam nunc examinabimus, sit supposititia, impostor tamen prudenter vel astute egit, ut eam sub nomine Firmiliani evulgaverit, quatenus sub hoc nomine quam maximam fortiretur auctoritatem.

V.

Isthæc igitur epistola præ ceteris nunc accuratiori Crisi subjicienda est, utpote quæ sola extat sub Firmiliani nomine.

CON-

(g) Afferunt aliqui, Firmilianum scripsisse Libros de Spiritu S., eosque sub finem Sæculi IV. visos fuisse a S. Basilio M. Verum de his a n. 89.

CONSPECTUS

UTRIUSQUE DISSERTATIONIS

DE S. FIRMILIANO.

DISSERTATIO I.

N. 1. 2. 3. *Præmittuntur duæ Regulæ Critices ex Dupinio.*

Propositio I.

N. 4 — 12. *Epistola, quæ sub Firmiliani nomine circumfertur, ab homine Latino videtur conficta.*

Propositio II.

N. 13 — 17. *Saltem S. Firmilianus eam non composuit.* N. 18 — 77. *Ipsa Epistola refertur quo ad partes & critice examinatur; ubi N. 41. An S. Stephanus Papa validum edixerit Baptismum sub quacunque forma collatum.*

Propositio III.

N. 78 — 87. *Verosimilius est, quod aliquis Donatista Africanus fatam Epistolam fabricatus fuerit, post Sæculum IV.; vel alius Hæreticus.*

Propositio IV.

N. 88 — 91. *S. Firmilianus nullos Libros scripto publico vulgavit.*

DISSERTATIO II.

De S. Firmiliani anno emortuali, quo Paulus Samosatenus fuit condemnatus in celeberrima Synodo Antiochena, in qua & vox: *homousion* dicitur fuisse rejecta.

N. 92. *Chronologi dissident.*

Propositio.

N. 93 — 100. *Illæ ante annum 272. non contigerunt.*

DISSERTATIO Ima.

DE S. FIRMILIANI AD S. CYPRIANUM EPISTOLA, ALIISQUE EJUS OPERIBUS.

Antequam ad ipsas meas assertiones progrediar, præmitto
ex Dupino (a), *an aliquis liber habendus sit supposititi-¹*
duas tantum sequentes regulas.

I. Certum est, sufficere ad dubitandum de opere, quod ab
Antiquis non sit citatum; hincque characteres antiquitatis valde
A au- Regulæ critices²

(a) In Præfat. ad suam novam Bibliothecam. Ideo citavi Dupinum, quia
is famosus Criticus Epistolam, de qua agimus, refert ut genuinam in
V. Cyprianus; addens: nullum poterat Cyprianus sperare responsum sibi
gloriosius eo, quod a Firmiliano accepit; Firmilianus enim aperte damnat,
verbisque satis duris Stephani Papæ actum, Cyprianum laudat.

authenticos debet habere, ut ab omnibus recipiatur: cum contrario minimis conjecturis contrarium evincentibus una cum Veterum silentio procul dubio supposititium habendum sit.

- 3 II. Fit sæpe, ut, quamvis unaquæque conjectura separatim considerata non videatur magni esse ponderis, omnes tamen simul junctæ certitudinem quandam moralem efficiunt.

Reliquæ Regulæ criticæ in decursu applicabuntur.

PROPOSITIO Ima.

Verosimilius est, quod Famosa sub nomine Firmiliani ad S. Cyprianum epistola non ab aliquo Græco, sed a latino tenebrione fuerit composita.

- 4 **PROBATUR 1mo.** Epistola hæc in ideomate græco non extat, sed duntaxat latine fuit in lucem producta diu post tempora S. Firmiliani; qui ergo asserit, vel credit, eam originaliter fuisse græcam, peccat contra principium sufficientis rationis; nisi momenta positiva superaddiderit comprobantia, eam aliquando græcam extitisse, vel indicia adduxerit græcam redolentia originem. Atqui nulla momenta positiva adduci poterunt subindicantia græcam fatæ epistolæ nativitatem; ergo non est asserendum, hanc latinam prolem ex Græcia esse oriundam; non enim sano critico satis est; quod ipse fabricator dictæ epistolæ Firmiliani nomen superscripserit, aut se in Cappodocia inter Græcos Episcopum esse innuat; alias innumera opera, quæ certo supposititia sunt, cogeremur admittere ut genuina.

Author
Epistolæ
Firmiliani-
cæ fuit
Anony-
mus lati-
nus.

Igitur præfata Epistola latina tamdiu habenda est originis latinæ, donec probetur, eam olim græcam extitisse.

Porro licet probaretur, eam olim extitisse græcam; nihilominus habenda tanquam S. Firmiliano supposititia, ut dicetur a n. 13.

- 5 **PROBATUR 2do.** Non solum græcam originem non redolet, sed talia refert vocabula, quæ suadeant primævam originem fuisse

fuisse latinam; e. g. Pseudo-Firmilianus ait: *Apud nos necessario fit, ut Seniores, & Præpositi per singulos annos in unum conveniamus; in Ecclesia præfident majores natu.* Græcus author sæculo III. potius & significantius dixisset: *Ut Presbyteri, & Episcopi in unum conveniamus &c.*; quas voces origine græcas latinus interpret immerito immutasset. Quod vero Episcopi apud Græcos sæculo III. antonomastice appellari fuerint *Præpositi*, nullum in libris græcis occurrit exemplum. Catholici.

Equidem Cl. Josephus Bingham (b) Ecclesiæ Anglicanæ scriptor celeberrimus asserit, Episcopos in Ecclesia Primitiva honoratos fuisse titulo PRÆPOSITORUM (c).

Ast 1. ex tribus primis sæculis nullum adducit authorem, nisi unum S. Cyprianum, qui fuit latinus in Africa. 2. Epistolæ, quas Binghamius adducit, mihi videntur S. Cypriano fuisse suppositæ.

Titulus SENIORUM occurrit apud Latinos in Africa scriptores, sæculo III. apud Tertullianum (d), sæculo IV. apud S. Optatum (e),

A 2

sæ-

(b) Vol. I. L. 2. de Antiquitatibus Ecclesiasticis c. 2. §. 1. & 5.

(c) Idem Bingham innuit l. c. episcopos a Latinis vocatos fuisse PRÆSIDES; nam Tertullianus Apol. c. 39. ait: PRÆSIDENT probati quique seniores honorem istum non pretio, sed testimonio adepti &c.

Ast simili modo probare possem, episcopos Antiochenos olim vocatos fuisse GUBERNATORES; nam Eusebius l. 3. c. 22. ait: *Inter eos, qui Antiochiæ ecclesiam GUBERNARUNT, primus Evodius, alter Ignatius.*

(d) Vide notam (c) præcedentem.

(e) L. I. refert, Mensurium Episcopum Carthaginensem, ubi Ecclesiam suam tempore Persecutionis Diocletianæ relinquere coactus fuerit, & Ecclesiæ ornamenta, & vasa fidelibus SENIORIBUS commendasse. Ad calcem operum S. Optati habentur Epistolæ, in quibus legitur: *Omnes vos Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & SENIORES scitis. — Adhibete conclericos, & SENIORES plebis ecclesiasticos viros. — Clericis & SENIORIBUS Civitatis... salutem.* Ibi ergo Presbyteri distinguuntur a Senioribus. Equidem in epistola 13. S. Hieronymi ad Rusticum Narbon. dicitur: *Sextus SENIORUM ordo est, qui sacerdotibus datur, qui*

sæculo V. apud S. Augustinum (*f*). Ast quænam classis personarum ecclesiasticarum per *Seniores* denotata fuerit, obscurum valde est; obscurissimum, quinam fuissent illi *Præpositi*, & *Seniores* apud Græcos, qui in Cappadocia singulis annis necessario convenire debuissent sæculo III., ut de rebus ecclesiasticis deliberaverint.

- 6 Dixi n. 4. eam a quodam Tenebrione latino compositam. Ulterius censeo, eam fuisse compositam a latino Anabaptista Africano; meæ rationes sparsim patebunt signanter a n. 75. Porro authores, qui fatam Epistolam ut prolem græcam venerantur, si interrogati fuerint: quis eam ex græco transtulerit in linguam latinam? vel quo sæculo translata fuerit? vel in quibus Ecclesiis fuerit olim recepta? aut a quibus Scriptoribus antiquis coævis, vel proxime coævis fuerit primum relata, vel agnita? quid solidi respondeant, non invenient.

- 7 Caveus ait: (*g*) Firmiliani epistola a Cypriano, cujus sty-
Pamelii & lum plane sapit, latine, ut videtur, versa est. Idem ex Ca-
Cavei ex- tholicis jam olim opinatus fuerat Cl. Pamelius (*b*).
ceptio.

- 8 Ast 1. si Epistola Firmiliani sæculo III. jam innouisset latina,
rejecitur quomodo fieri potuit, ut nunquam ab authoribus sæculi III. IV. & V. fuerit citata? Verum de hoc plura in progressu. 2. Si Epistola stylum sapiat Cypriani; ergo prodit, primam sui originem fuisse latinam; nam Cyprianus fuit latinus. 3. Admittamus eundem authorem, qui epistolas vulgo Cyprianicas fabricatus est, composuisse quoque epistolam Firmilianicam; quia in utrisque stylus est omnino idem, nisi quod in Firmilianica

Presbyteri dicuntur, qui PRÆSUNT Ecclesiæ Dei. Verum illam Epistolam S. Hieronymo fuisse false adscriptam, jam olim sæculo XVI. advertit Marianus Victorinus Reatinus.

(*f*) S. Augustinus Ep. 137. Clero, SENIORIBUS, & universæ plebi Ecclesiæ Hipponensis salutem. Videbis Bingham l. I. c. 19. §. 19. ubi sæculo V. præcipui inter Donatistas vocantur PRÆPOSITI.

(*g*) In historia liter. V. Firmilianus.

(*b*) In vita S. Cypriani.

nica seu ultima cunctas, quas vel scurra invenire potuit, contumelias plenis buccis evomuerit contra S. Stephanum Papam.

At vero epistolarum, vulgo Cyprianicarum author non est S. Firmilianus; ergo nec is est author epistolæ vulgo Firmilianicæ (i). 4. Latinitas, & stylus adeo (quod patebit relegenti, subsidet, ut sit S. Cypriano, seu authore, seu interprete prorsus indignus.

Lactantius, qui sub finem sæculi III. jam floruit, de S. Cypriano refert (k): *Admodum multa conscripsit in genere suo miranda... erat ingenio facili, copioso, suavi, & (quæ sermonis est maxima virtus) aperto, ut discernere nequeas, utrumne ornatior in loquendo, an facilior in explicando, an potentior in persuadendo quisquam fuerit.* 9

Similiter sæculo IV. S. Hieronymus (l) S. Cyprianum celebravit ut eloquentissimum; & alibi (m) ait: *Beatus Cyprianus instar fontis purissimi dulcis incedit, & placidus.*

Nullatenus satisfacit distinctio Pamelii (n) asserentis, Cyprianum ante conversionem suam fuisse eloquentissimum; post conversionem vero præ humilitate in plurimis suis operibus elegisse stylum humilem, & submissum; hæc, inquam, nullatenus satisfacit; nam 1. talem humilitatem Veteres, ut Lactantius, & Hieronymus non adnotarunt in Cypriano, qui tamen utique de mirandis, quæ S. Cyprianus jam fide imbutus conscripsit, operibus judicarunt. 2. Istiusmodi humilitas in Doctore ecclesiastico fuisset valde singularis, & nescio, an laudanda fuisset. 10

(i) Dici tamen posset, quod sequaces eorum, qui nonnullas Epistolas Cyprianicas vel supposuerunt, vel corruerunt, postea (ob dicenda n. 78.) ex Cyprianicis composuerint Firmilianicam; nam in hac eadem Phrases, vel Barbarismi recurrunt, qui in quibusdam Cyprianicis.

(k) In Præfat. libri 5ti de institutione Religionis Christianæ.

(l) In catalogo de viris illustribus.

(m) In epistola ad Paulinum.

(n) In vita S. Cypr.

fuiſſet; reliqui Ss. Patres Ambroſius, Hieronymus, Baſilius M. &c. eam imitati non fuere. 3. Sane & ipſe S. Cyprianus Rhetor facundiſſimus poſt converſionem multa conſcripſit, non ſolum ſenſu graviſſima, ſed & verbis ornatiffima; Exemplo ſint Epistoſta S. Cypriani ad Donatum ſuum olim in baptiſmate ſuſcipiendo ſocium: Epistoſta S. Cypriani ad Martyres (o). An forſan, dum has ſcripſit, ſuæ humilitatis exercendæ fuerat oblitus?

11 Bollandiſtæ (p) Epistoſtam Firmiliani ſupponunt authenticam; ſed tamen eam a S. Cypriano e græco latinam factam eſſe negant, quia non eſt verofiſmile 1. quod S. Cyprianus operam ſuam impendere voluerit, ut irati Firmiliani in S. Stephanum Papam convicia latine reddita ſpargerentur latius; 2) quod interpres fuerit epistoſtæ, in qua tanquam ex huius mente, ac ſententia negatur, Apoſtolorum temporibus hæreticos extitiſſe (vide dicenda n. 37.), cum ipſe in Epistoſta ad Pompejum contrarium aſſeruiffet, tantumque dixiffet, poſtea etiam *acriores*, quam quos Apoſtoli damnarunt, prorupiſſe. Quis autem fatam Epistoſtam latinitate donaverit, divinari auſi non ſunt. Omnibus rite perpenſis

12 Reſtaret dicendum, Epistoſtam Firmilianicam non a S. Cypriano, ſed quodam ignoto homine ſub veſte latina productam fuiſſe. Sed quo tempore? quis primus eam protulit, quam Græci neſciunt, Latini antiqui, ut S. Optatus Milevitanus, Hieronymus, Auguſtinus &c. ignorarunt? Imo in editionibus typographicis antiquioribus non comparuit inter opera Cyprianica (q).

Mo-

(o) Huius fragmentum videſis in Breviario Rom. de Com. Mart. temp. paſch. 2do loco. In 2. Noët. Item de communi Virginum 2do loco.

(p) Acta Sanctorum Sept. tom. 4. ad diem 14. Sept. in S. Cypriano n. 222.

(q) Apud Manutium non habetur, neque in editione Baſileenſi de anno 1558, quam Erasmus Roterodamus anno 1519 ex tribus editionibus Romana, Badiana, & quadam alia (cujus nomen excidit) ac vetuſtiſſimis codicibus Jemblacenſi &c. adornavit.

Morellus est primus, qui eam Parisiis publicavit anno 1564 (r), ea nec stylum, nec græcam dictionem redolet (s). Expedivisset, ait Pamelius, ut nunquam edita fuisset. Ego non nihil miror, quod Epistola Firmiliani ad S. Cyprianum responsoria, quæ originaliter fuisset græca, modo compareat inter Cyprianicas duntaxat latina; at vero S. Cypriani ad S. Firmilianum consultoria, quæ originaliter fuisset latina, nullibi compareat. Forfan & hæc proxime componenda erit. Quidquid sit:

PROPOSITIO II da.

Non est verosimile, quod S. Firmilianus famosam pro rebaptizantibus Epistolam contra S. Stephanum Papam conscripserit. 13

PROBATUR *imo*. Quia adserenti, eam a S. Firmiliano scriptam fuisse, incumbit probatio (t); hæc fieri debet per testes coævos, vel proxime coævos; hi penitus deficiunt; nam neque Eusebius Cæsariensis, neque S. Hieronymus, qui ex professo

Firmiliani
epistola
Antiquis
incognita

(r) Dupinus Biblioth. nova tom. I. Verb. Cyprian. ubi recenset editiones 17 typographicas Morelliana vetustiores, in quibus epistola Firmiliani nondum apparuerit.

(s) Oportune succurrit clarissimus du Mesnile e celeberrima societate Jesu hoc sæculo XVIII. in universitate Argentoratensi Catholica Cancellarius l. 7. de doctrina, & disciplina Ecclesiæ. §. 46. ita scribens: Si tamen Epistola, quæ sub Firmiliani nomine habetur, est genuina; hanc ignoravit Augustinus; primus edidit Morellus Calvinista, nec stylum, nec græcam dictionem redolet; acerbior, & plena contumeliis aliena videtur a mansuetudine christiana; ac proinde minus conveniens Firmiliano sancto Episcopo.

(t) Contra hanc critices, & utriusque juris regulam frequentissime delinquitur. E. g. Nuper anno 1788 Antonius Vogt in suo commentario scripturistico Moguntiae edito iterum pertractavit illam celeberrimam quæstionem: An Cephas a Paulo Antiochiæ redargutus, sit Petrus? vel: An Petrus circa fidem peccaverit? Vogtius asserit affirmando, S. Petrum esse, qui peccaverit, quin satis probet. Ad illam objectionem: aliqui negant, Petrum vel unquam fuisse Antiochiæ, respondet: Hi negant, sed non probant. Qualis Criticus! An ergo neganti factum incumbit probatio?

fesso tractarunt de scriptoribus ecclesiasticis, neque S. Optatus, neque S. Epiphanius de illa epistola, quæ maxime famosa fuisset, ullam mentionem fecerunt.

Sed neque hæretici, qui sæculo IV. & V. rebaptizabant, ut Luciferiani a S. Hieronymo exagitati, Donatistæ a S. Augustino ob Anabaptismum expugnati, unquam ad fatam Firmiliani epistolam, quæ ipsis maximo fuisset præsidio, provocasse leguntur. Hoc meum argumentum negativum ex silentio omnium veterum Ca. & A catholicorum depromptum mihi videtur maximi esse ponderis; confiteor tamen, quod non poterat probare meum intentum, si vel unum *solidum* argumentum positivum ex antiquitate desumendum opponi posset; sed usque modo non potuit inveniri; nam

14 Eruditissimus Joan. Laurentius Berti (u) quum totis viribus authenticam fatæ Epistolæ contra Raymundum Missorium (v) defendere conatus est, adduxit sequens quo ad substantiam argumentum ceu validissimum: *Ille epistola sub nomine Firmiliani reperitur in variis Bibliothecis, signanter in codice manuscripto Bibliothecæ Angelicæ, quem tempore Nicolai V. Papæ (adeoque sæculo XV.) ex vetustiore exaravit Hieronymus Pistoriensis; igitur habenda est ut genuinus S. Firmiliani fœtus.*

Verum respondeo I. Si hoc argumentum valeret, innumeri libri apocryphi essent admittendi ut genuini v. g. Epistola S. Cle-

(u) L. 31. de theologicis disciplinis c. 13. n. 5. ad quem locum suos lectores remittit in suo Breviario historiæ ecclesiasticæ edito anno 1761, pertractans historiam sæculi III.

(v) Porro Missorius ex ordine Conventualium nitidissimus scriptor anno 1733 Firmiliano fatam epistolam abjudicavit, ac ultra progressus insuper asseruit, totam rebaptizantium historiam ab Eusebio fuisse confictam. & ab Eusebio fuisse deceptos S. Basilium M. & cæteros Catholicos, qui postea faverint rebaptizantibus. Absit, ut huic ultimo asserto consentiam, censeo interpolatam, seu Eusebio fuisse suppositam, quod fusius ostendam in dissertatione singulari de Eusebio ab hæreticis interpolato.

Clementis Papæ I. ad S. Jacobum fratrem Domini, quam sæculo IV. Ruffinus transtulit ex græco in latinum, nec tamen hæc a sanis criticis agnoscitur ceu authentica; ut omittam quasdam Decretales Lini, Cleti, Evaristi &c. ac plurima alia opuscula in quibuslibet bibliothecis facile reperiunda.

Respondeo II. Ergo ille antiquissimus testis publicus, qui pro authentia fatæ epistolæ, *quod hæc NB. sæculo III. græce scripta fuerit in Cappadocia*, adduci poterit, est unus Hieronymus Pistoriensis NB. latinus ex sæculo XV? Ita sane secundum Bertium præcipuum dictæ Epistolæ propugnatorem. Ego nullatenus hic ultra curandum censeo, quis, & quantæ auctoritatis fuerit ille Pistoriensis Hieronymus; cum si vel ipse sanctissimus Papa Nicolaus V. summa æstimatione venerandus, epistolam illam ceu S. Firmiliano propriam sæculo XV. adduxisset; in hac tamen Quæstione Facti historici non esset tantæ Auctoritatis, ut is vel contra unicum argumentum negativum jam allatum sufficeret.

Respondeo III. Ex testimonio Hieronymi Pistoriensis nihil ultra sequitur, quam quod sæculo XV. in una Bibliotheca Angelica jam extiterit Epistola Firmiliani latine conscripta; id non obstat dictis n. 4. Ex n. 12. elucet, eam in multis aliis Bibliothecis inter opera Cyprianica olim non fuisse repositam.

PROBATUR 2do. Eusebius (w) & S. Hieronymus (x) referunt 15
Epistolas minus notabiles v. g. Polycratis, qui in minori negotio (pro retinenda suæ Ecclesiæ consuetudine celebrandi Paschatis diem Luna 14ta) sæculo II. labente se S. Victori Papæ opposuisse dicitur; si quoque S. Firmilianus Papæ S. Stephano I. sese tanto cum strepitu, quantum epistola resonat, opposuisset in causa baptismatis repetendi; si is Episcopo Romano celeberrimas, ut Epistola loquitur, synodos jam pridem celebra-

B

bra-

(w) Histor. eccles. l. 5. cap. 23 - 27, ubi & fragmentum epistolæ, quam episcopi Palestinæ hac super re conscripserunt.

(x) De viris illustribus.

bratas obmovisset: si græcus ille data ad S. Cyprianum latinum Epistola totam Africam contra Ecclesiam Romanam sæculo III. concitasset, vel in dissensione confirmasset; hæc Firmiliani epistola fuisset magis memorabilis, quam illa Polycratis (y); igitur, si vere extitisset, non fuisset omittenda a S. Hieronymo, & multo minus ab Eusebio, utpote qui in sua historia de præcipuis S. Firmiliani gestis sollicitam sæpius renovat memoriam. At vero prædictæ Epistolæ nec fragmentum, nec indicium minimum occurrit apud Eusebium. Ergo

- 16 PROBATUR 3tio. In Epistola Pseudo-Firmiliani continentur quædam historica maxime notabilia. E. g. 1. Quod in Capadocia tempore Firmiliani Dæmon baptizaverit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S., Eucharistiam confecerit, &c. ut a n. 53. videbimus. 2. Quod, quia circa annum 235 integræ urbes fuerint a terra absorptæ, ideoque gravis persecutio contra nostram Christianam Religionem, tanquam istius mali originem fuerit excitata (z). Si hæc a S. Firmiliano vere conscripta fuissent, moraliter impossibile mihi videtur, quod ea ab Eusebio Cæsariensi in sua Historia prætermitti potuissent; at vero prætermissa sunt ab Eusebio, Hieronymo, Epiphanio &c. Igitur &c.

Cæterum, quod S. Firmilianus Rebaptizantibus, ut habet communis omnium persuasio, aliquando adhæserit, interim permitto; donec in alia Dissertatione speciali demonstraturus sim, Historiam Eusebii quoad

(y) Est argumentum *ad hominem*; adversarii enim Bertius &c. sine ulla hæsitazione admittunt, illam Polycratis epistolam esse authenticam; ut eo facilius propugnare valeant authenticam epistolæ Firmilianicæ. vide dicenda n. 71. meam singularem opinionem Eruditis communicabo in speciali dissertatione de Polycrate.

(z) De hoc terræ motu fusius agendum erit n. 54.

Non constat, quod ob terræ motum contra Christianos ab Imperatoribus decreta fuerit persecutio; sed tamen Pagani populares continuo contra nos frendebant, ac omnis calamitatis publicæ causam in Christianos refundebant. *Si urbes terræ motu concutiantur; si &c.; conclamant: Christianos ad leones,* ait Tertullianus in Apologia, quam tempore Persecutionis in Africa conscripsit circa annum 202. V. Fleuri.

quoad hoc punctum fuisse interpolatam ab Anabaptistis. Si vero S. Firmilianus in errore Rebaptizantium nunquam, ut mihi persuasum habeo, versatus fuerit; quantum a vero distabit, hunc S. virum fatam Epistolam scripsisse! Sed hoc interim seposito

PROBATUR 4to. Ut epistola S. Firmiliani sit authentica, simul 17
admitti debet, quod S. Cyprianus circa annum 256 ex Africa An verosi-
nuntium miserit in Cappadociam consilii a S. Firmiliano capien- mile, S. Cy-
di causa. Is casus, quod Episcopus latinus ex Africa consu- prianum la-
luerit in rebus fidei græcum in Cappadocia, est omnino extraor- tinum in
dinarius, a nullo Historico relatus, signanter non ab Eusebio rebus fidei
græco, qui præcipuus fuit in celebrando S. Firmiliano. — a sententia
Nihil dubitandum, quin eo tempore præter S. Stephanum Pa- Papæ con-
pam inter Latinos fuerint insignes Episcopi per Hispaniam, fugisse ad
Galliam, Italiam, Sardiniam. Si S. Cyprianus Afer Græcos in Græcum
rebus fidei consulere voluerit; cur non misit ad Græcos Eu- in Cappa-
ropæos sibi decuplo viciniore, præsertim cum in mora pericu- docia,
lum erat excommunicationis incurrendæ? Si vero consilium ex
Asia erat reportandum, cur nuntium ablegavit ultra Asiam
minorem, ex Africa in Cappadociam? Verum de hac re iterum
n. 23. 34.

Si Cyprianus a sententia S. Stephani Papæ appellare voluerit
ad Episcopos Asiaticos; paradoxum tamen erat, quod illo tem-
pore ad Tribunal S. Firmiliani confugerit; licet enim Firmilia-
nus tandem evaserit post S. Dionysium celeberrimus (Præfat.
n. II.) tempore tamen S. Stephani Papæ nondum ita excellebat,
ut inter Asiaticos vel ætate, vel dignitate Ecclesiæ primus ha-
beri potuerit; siquidem S. Dionysius M. Patriarcha Alexandri-
nus circa annum 255 S. Stephano Papæ perscripsit nomina
celebriorum pro tunc in Asia episcoporum; inter hos pro tunc
adhuc ultimo loco recenset Firmilianum, cui præmittit Deme-
trianum Antiochiæ (a) Theoëtistum (b) Cæsareæ (in Palestina)

B 2

Me-

(a) Is primo loco positus videtur ob dignitatem suæ Ecclesiæ.

(b) Theoëtistus dignitate Episcopali jam functus fuerat, antequam vel
Origenes fuerat Presbyter. V. Euseb. H. E. l. 6. c. 20. l. 7. c. 5.

Mezubantem Hierosolymæ, Marinum Tyri, Heliodorum Laodiceæ, Helenum Tarfi Episcopos.

Hi omnes Episcopi, S. Dionysius Alexandrinus &c. dignitate majores erant Firmiliano; erant Cypriano viciniore; nam Cappadocia multum distabat ultra Tarsum, imo ultra Provincias Ciliciæ, in qua Tarsus est Metropolis. Quis jam est ille testis, qui referat, quod S. Cyprianus latinus in re tam ardua, omisso Episcoporum latinorum consilio ad aliquem græcum in Cappadocia positum appellare voluerit? Solus Pseudo-Firmilianus asserit, se esse illum græcum, ad quem Latini appellaverint. = Credat Judæus Apella.

Quod Ecclesiæ græcæ consuluerint latinos, plurima habemus exempla a Græcis antiquioribus relata; quod Episcopus latinus in rebus fidei olim consuluerit Græcos, nullus, si de S. Cypriano interim præscindamus, mihi modo occurrit casus.

Sæculo I. Corinthii græci, vivente adhucdum inter Græcos S. Joanne Evangelista, suas causas detulere ad S. Clementem Episcopum Romanum. Sæculo II. Causa Polycratis seu potius Quartodecimanorum ex Asia Romam delata. Sæculo III. S. Dionysius Patriarcha Alexandrinus in Quæstione Baptismatis consuluit Xystum Papam S. Stephani successorem. Polycarpus, Origenes, Hegisippus in causa Religionis Romam profecti fuere, ut refert Eusebius græcus.

18 **Ex notis** **intrinsecis.** PROBATUR 4to. Examinando ipsam Epistolam, quæ ex notis intrinsecis, vel suspecta, vel etiam aperte supposititia deprehendetur. Continet enim quamplurima respectiva vel hæretica, vel hæresi proxima, historice falsa, cum Geographia, & Chronologia incompatibilia, aliaque Firmiliano indigna. Ita incipit

PSEU-

PSEUDO - FIRMILIANUS.

„Firmilianus Cypriano Salutem. Accepimus, per Roga- 19
 „tianum Diaconum a Vobis missum, literas, quas ad nos
 „fecisti (c) Frater charissime... Postea pergit: Nos vero
 „ea, quæ a Vobis scripta sunt, quasi nostra propria suscipi-
 „mus, nec in transcurso legimus; sed sæpe repetita memo-
 „riæ mandavimus.”

I. Hinc & ex decursu magis patebit, quod Pseudo-Firmi-
 lianus S. Cyprianum aliquando in singulari, aliquando in plu-
 rali alloquatur: *a Vobis missum, Tu ad nos fecisti*; at de se ipso
 constanter in plurali pronuntiat: *Nos Firmilianus accepimus*, qui
 stylus sæculo III. apud Græcos fuit insolitus. Sane S. Diony-
 sius Alexandrinus de se ipso locutus est in singulari (d).

OBJICIUNT imo. Firmilianus acceptis a Rogatiano Diacono 20
 literis illico Synodum congregaverat, & nomine totius Synodi
 respondit in plurali: *Nos accepimus*.

Respondeo I. Etiam Cyprianus nomine Concilii Africani An Firmi-
 consuluisse Firmilianum asseritur; cur ergo Firmilianus in lianus Sy-
 proëmio respondet uni Cypriano: *Quas fecisti, charissime Frater?* nodum ce-
 lebraverit.

Respondeo II. Pseudo-Firmilianus se excusat, quod suam
 responsoriam nimis acceleranter absolvere (e) coactus fuerit;
 quia Rogatianus Diaconus expectare nolens, illico in Africam
 regredi festinabat, ut dicitur n. 34. Si ergo Pseudo-Firmilia-
 nus tantam moram non habuerit, ut Cypriano debite respondere
 vel

(c) Hæc phrasis: *litteras ad alium facere*, & similes in Epistolis vulgo Cy-
 prianicis frequentes occurrunt.

(d) V. Eusebius l. 7. c. 5. & 9. ubi Patriarcha Alexandrinus in Epistola
 quinta de Baptismo ita scribit ad Xystum Papam: *consilio opus habeo &
 tuam sententiam abs te peto, cum... verear ne fallar...*

(e) Raptim, imo raptissime scriptam fuisse ait Dupinus. Cui risum non
 moveat illud raptissime?

vel potuisset, sane & Synodum celebrare non potuit; vel mentitus est author Epistolæ Firmilianicæ, incusando Rogatianum Diaconum, quod is discolus nuntius ex longo itinere lassus, tantillum temporis Cæsareæ in Cappadocia consistere noluerit, ut S. Firmiliano Episcopo sufficiens mora fuisset in re tam ardua debitam conficiendi epistolam responforiam.

Respondeo III. Author Epistolæ vulgo Firmilianicæ satis manifeste indicat, Synodum ob Cypriani literas consultorias non fuisse a Firmiliano convocatam, cum Pseudo-Firmilianus in sua ad Cyprianum responforia rescripserit:

1mo. Quæstionem *jampridem* in Conciliis (f) Asiæ fuisse definitam;

2do. Quæstionem adeo copiose examinatam & comprobaram fuisse in Epistola per Cyprianum missa, ut Pseudo-Firmilianus nullas novas probationes voluerit superaddere, imo ex tunc Epistolam Cypriani memoriter addiscere cœperit. Conferantur n. 19. & 30. Ergo Pseudo-Firmilianus novam Synodum celebrasse non videtur. Asserenti factum incumbit probatio.

OB-

(f) Hæc Asiæ Concilia, quæ jampridem (secundum Sbaraleam Diff. 1. c. 2. n. 13, anno 220 vel 215 vel antea) Anabaptismum decrevisent, S. Cypriano usque dum ignota fuisse videntur; nam author Firmilianicæ est primus, qui eadem Cypriano annuntiat. Ut clam omnibus latinis celebrata fuissent, necesse est; quia nullus Pontificum se opposuisse legitur. At vero captu difficile est, quod nihil de illis Episcopo Romano super universum Gregem jugiter vigilantem innotuisset; cum tamen Asia pro tunc Romæ adhuc subiecta erat in civilibus æque, ac ecclesiasticis. Imo illa Asiæ Concilia latuerunt & Originem coævum, S. Firmiliani familiarissimum, & Eusebium, aliosque Græcos. Epistolam S. Dionysii, prout hæc modo legitur apud Eusebium l. 7. c. 5. interpolatam esse, alia vice ostendam. Origenes isto tempore florebat presbyter, obiit sub Stephano Papa; dum vivebat, consulebatur in quibuslibet controversiis a diffitis æque ac a vicinis Episcopis, maxime a S. Firmiliano. In voluminibus, quæ Origenes reliquit plurima, nul-

OBJICIUNT 2do. Author Epistolæ Firmilianicæ in Conclu- 21
sione addit: *Bene Te valere cum universis, qui in Africa sunt,*
Episcopis... Universi optamus. Ergo Synodum celebravit. Re-
spondeo 1. Sed qui sunt hi *universi*, quos tam cito congregave- Negatur.
rit? Ne vel unius suorum Co-Episcoporum nomen Cypriano
perscripserit, neque locum congregationis, estne hic stylus scri-
bendi epistolas synodicas? — Sed forte dicat aliquis: Hyems
imminebat, Firmiliano tempus non sufficebat epistolam tanto
negotio competentem absolvendi; nuntius Africanus regredi
festinabat. Respondeo: Ergo nec tempus habuit congregandi
Synodum; & cur non distulit latinam Cypriani Epistolam me-
moriter addiscere, donec ipse suam responsoriam absolvisset.
Cæterum ille Architectus personam velociter scribentis assump-
sisse videtur ideo, ut, si nævorum commissorum convinceretur,
facilius excusandus esset. V. g. oblitus fuit addere locum Con-
cilii; timuit nominare Episcopos, qui assertæ Synodo interfuis-
sent. — Ab eo, qui raptim scribit, exigere nequit, ut tales
circumstantias referre debeat. Sed tamen ego uni asserenti,
Rebaptizationem fuisse olim in Concilio definitam, non credam, nisi
imo edicat: *Ubi, quando, a quibus fuerit celebratum:*

II. Supponitur ergo, quod S. Cyprianus cum universis 22
Africæ Episcopis literas composuerit plenissime probantes:
Bap-

lum occurrit indicium de illis Asiæ Conciliis, aut præfata Anabapti-
starum controversia. Eusebius omnes Origenis libros legerat; illa
Asiæ concilia ignoravit, quæ l. 6. referre debuisset. Ibidem mentio-
nem facit, quod circa annum 238 Beryllus Episcopus Bostrensis in
Arabia hæreticus, ab Origene in Concilio plurimorum Episcoporum
fuerit reductus ad fidem Catholicam; ast, quod & ii, qui a Beryllo
fuerant baptizati, debuerint rebaptizari, nemini pro tunc in mentem
venisse patet ex Eusebio l. 7. ubi asserit, quod rebaptizatio primum
cœperit sub Stephano. Acta istius Synodi contra Beryllum coactæ,
& quæstiones Origenis contra illum motæ adhuc extabant tempore
Eusebii, qui videatur l. 6. c. 33. & c. 20. Apud Eusebium Episcopi
Ecclesiarum Iconientis & Synadensis recensentur, a disciplina laudan-
tur, sancti vocantur & beati Fratres; ast de Conciliis ibidem celebra-
tis altum silentium est. Ex his conjicio, illa concilia esse fictitia.

Baptismum ab Hæreticis collatum non valere; quod has literas Firmilianus cum suis universis tanti fecerit, ut eas (licet idem pseudo-dogma in sua, & vicinis Provinciis jam pridem definitum fuerat) attente, & sæpius relegerit, & memoriæ mandaverit, memoriter addiscere voluerit. Videtur ergo Pseudo-Firmilianus epistolam Cypriani latinam pluris fecisse, quam cuncta hac super re a Græcis celebrata Asiæ Concilia; id enim innuit singularis illa expressio: *Sæpe repetita memoriæ mandavimus.*

Nescio, an magis dolendum vel mirandum, quod pretiosa illa, ut asseritur, epistola in Concilio Latinorum Africano composita, in Concilio Græcorum lecta, sæpius relecta, quam Firmilianus statim, antequam vel responsorias scripserit, suæ mandavit memoriæ non pervenerit ad Posteror? Non ad Hieronymum, vel Eusebium? imo ipsa una cum actis præfatorum Conciliorum interierit? Quis non irascatur contra antiquos Scriptores ecclesiasticos, quorum officium fuisset, saltem aliquod fragmentum ex præfatis scriptis asservare. Verum Eusebium, Hieronymum &c. habeamus hac in re innocuos, cum & ipsis Anabaptistis sæculo IV. & V. illa suorum Conciliorum acta, imo & nomina fuerint ignota. Omnia remanserunt impressa memoriæ unius Pseudo-Firmiliani. Qui pergit:

- 23 „*Gratias propter hoc Domino maximas egimus, quod contigerit, ut qui corpore separamur, spiritu adunemur... ut quasi... in eadem domo simul inhabitantes, quod & decet dicere, quia spiritualis domus Dei una est; erit enim in novissimis, ait, diebus... domus Dei super vertices montium... & in Psalmo postulatur a Domino inhabitare in domo Dei per omnes dies vitæ. Et in alio loco: Ecce, inquit, quam bonum, & voluptibile est, ut habitent Fratres in unum... Sed & Angelis voluptatem maximam præstat: quibus sermo divinus, esse gaudium in uno peccatore pœnitentiam agente, & ad unitatis vinculum re-vertente...*”

I. Verum est, SS. Firmilianus, & Cyprianus corpore maxime separabantur; siquidem S. Cyprianus Carthagine in Africa, ubi nunc Tunetum, Episcopus erat, & S. Firmilianus in Asia majori habitabat Episcopus Cæsarææ in Cappadocia, quæ regio adjacet Armeniæ, vel etiam hujus pars reputatur ab aliis (g).

Distantia
Carthagi-
nis a Cæ-
saræa.

Sed an Scriptori Catholico videri potuisset quid singulare, vel extraordinarium, quod CONTIGERIT, ut duo in eodem Romano Imperio Episcopi, qui corpore separantur, spiritu adunentur? In quo consistit illa deprædicata coadunatio, ob quam, ut n. 26. videbimus, cum magna lætitia exultaverit? An in eo, quod Novatum hæreticum nuperrime exortum, communi consensu ab Ecclesia ejecissent? id S. Firmilianus, qui in hæresi Novati ab Ecclesiis Orientalibus ejicienda strenuus laboraverat (h), tacere non debuisset, non potuisset; ast ob eliminatam hæresin Novati nullas Deo gratias scripsit; quam ergo ob causam egit maximas? Quod coadunati fuerint contra Papam defendentem traditiones antiquas, quod consenserint in tolerandis circa Baptismum dissensionibus. Contra Patrem debachantur, de Hæresiarcha Novato silent.

Singulare
desuper
gaudium.

II. Textus S. Scripturæ minus congrue adhibiti videntur; nec sapit illud voluptibile gaudium, quod Angelis sit in uno peccatore poenitentiam agente. Præmissis illis per S. Scripturam evagationibus conqueritur contra Stephanum Papam,

24

C

Quod

(g) Videatur Calepinus, e Veteribus Plinius secundus: Cæsaræa Cappadociæ olim dicebatur Mazaca. Via ordinaria Carthagine Cæsaræam institui debuerat per mare mediterraneum versus Ephesum; distantia inter Ephesum, & Carthaginem erit circiter eadem, quæ Romam inter, & Ephesum. Iter pedestre Epheso versus Mazacam, seu Cæsaræam teste Strabone l. 14. sunt 3820 stadia; ergo 475 milliaria romana, vel (si 5 milliaria romana computentur ad unum milliare germanicum) 95 milliaria germanica, quorum 15 efficiunt 1 gradum — —. Bingham Vol. 3. Antiqq. Eccles. Carthaginem collocavit in gradu 36 longitudinis & 35 latitudinis, Cæsaræam in gradu 68 longit. & 40 latitudinis, distant ergo 5 gradibus latitudinis & 32 longitudinis.

(h) Vid. Euseb. l. 6. cap. ult. l. 7. cap. 5.

S. Stephanus Papa
accusatur
inhumanitatis.

Quod per hujus inhumanitatem nunc effectum sit, ut nec confabulatio jam possit esse, nec sermo communis.

I. Ergo sententia Stephani Papæ maximam in animis Episcoporum, etiam Orientalium, fecerit impressionem, necesse est, cum inde effectum fuerit, ut nullus cum Firmiliano confabulari amplius voluerit, nec ipse sermonem habere potuerit communem. Quomodo hæc cohærent cum asserta Synodo per Firmilianum in favorem S. Cypriani celebrata? n. 21. Cæterum lubens admitto, quod si Firmilianus a Papa vere fuisset excommunicatus, is ad Confabulationem cum Catholicis admisus non fuisset.

II. Ast falsum est, quod commercium Orientis cum S. Stephano Papa fuerit interruptum, vel Orientalium inter se mutuum, ut abunde patet ex literis S. Dionysii Alexandrini ad S. Stephanum, hujusque successores (i). Fabulator pergit, ac

25
S. Stephanus per
præteritionem com-
paratur Judæ Prodi-
tori.

Stephanum Papam Judæ Proditori (indirecte Cyprianum Christo) comparare præsumit subjungens: sed hæc interim, quæ a Stephano gesta sunt, prætereantur, ne, dum audaciæ, & insolentiæ ejus meminimus, de rebus ab eo improbe gestis longiorem mœstitiâ nobis inferamus.

Quæ sunt hæc improba gesta, ob quæ Ss. Papa Judæ Proditori (k) potuerit assimilari? Quos testes producit Pseudo-Firmilianus? nullos, contentus nuda assertione propria. Sub figura præteritionis simulat impostor, se ea, quæ S. Papa Stephanus impie gesserit, non commemoraturum, ne longior inferatur mœstitia; ast hanc præteritionis figuram sæpius audiemus recurrentem, & nihilominus tandem subsequetur accurata commemoratio eorum, quæ S. Stephanus impie gesserit, quæ longiorem mœstitiâ illatura sint.

Pseu-

(i) Videatur Eusebius l. 7. a cap. 7. ad 11. Item Præfat. n. II.

(k) Donatistæ sæculo V. etiam S. Augustinum Judæ Proditori comparant. V. S. Augustin. l. 2. cont. lit. Petil. c. 8.

Pseudo-Firmilianus, postquam S. Stephani improbitatem 26
hac prima vice prætereundam esse dixerat, ne mœstiriam infe-
rat, exultans revertitur, unde cœperat, dicens:

Cum magna lætitia exultavimus, & Deo gratias egimus, quia invenimus Repetitio
in Fratribus tam longe positis, tantam nobiscum fidei & veritatis unanimi- de singula-
tatem... ut vos, qui longissimis regionibus a nobis separati estis, sensu, & ri gaudio.
spiritu copulatos vos esse nobiscum probaretis.

I. Deprædicata illa Fidei, & unitas veritatis, qua illi Ana-
baptistæ se sensu, & spiritu copulatos probaverant, consistebat
in eo, quod contra definitionem Papæ manifestam hæresin ani-
mose propugnassent; hinc exultantes Deo maximas egerunt
gratias. Sed ad quid hæc repetitio, cum eadem jam supra di-
xerat n. 23. & sibi tempus, ut quæstionem principalem debite
pertractare valuisset, deesse conquestus fuisset? n. 34. (l)

Tunc iterum immiscet exempla scripturistica, quæ nullus 27
expectasset. E. g. Postquam inutiliter repetiisset distantiam
locorum, ineptissime transgreditur ad distantiam temporum.

Secundum quod & olim intervallo temporum separatos ab Job, & Noë, Incongruæ
qui in primis fuerant Ezechielem, & Daniele posteriores ætate, ad unita- citationes
tis vinculum virtus divina conjunxit, ut, quamvis temporibus longe discreti ex S. Scri-
erant, eadem tamen divina inspiratione sentirent. Addit huic loco minus ptura.
convenientem textura, nempe ex Pr. 18.: In universam terram exivit
sonus eorum... qui unitate spiritus velociter currentes &c.

Pamelius, qui plurimum laboravit in illustrandis epistolis
Ss. Cypriano, & Firmiliano attributis, circa præfatam perio-
cham tandem fassus est: *Qua in re idem senserint Noë, & Daniel,*
non potui invenire... Job autem, & Ezechiel de resurrectione carnis
idem prophetarunt, ille cap. 19, hic vero 37.

Sed jam dico, & Stephanum cum Jobo, & Ezechiele, imo
& cum Firmiliano, & Cypriano in unitate spiritus velociter cu-
cur-

C 2

(l) Impostor de ea, quam fabricatus est, epistola singulariter gavisus
fuisse videtur.

currisse. Quis enim dubitabit, S. Stephanum, æque ac Firmilianum &c. credidisse *carnis resurrectionem?*

28 Prosequitur ex S. Scriptura probare, quod econtrario nihil profit propinquitas corporum, si desit conjunctio animorum.

Pf. 72, 27. *Nam in Scriptura legitur: Ecce qui elongant se abs te, peribunt. Item: Pater! da, ut quomodo ego, & tu unum sumus, sic & hi in nobis unum sint.*

I. Primus textus loquitur de unione hominis cum Deo; secundus nullibi in S. Scriptura reperitur sub illis formalibus. Joannis 17. ita legitur: *rogo pro eis... ut unum sint, sicut tu Pater in me & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint (m).*

II. Dein ad quid quæso illæ incongruæ evagationes, quæ nullo modo statum Quæstionis concernunt. Ex Epistola usque huc lecta necdum divinare licebit, quod fuerit objectum controversiæ inter Ss. Stephanum, & Cyprianum agitatae, & a Conciliis, ut asseritur, solemniter decisæ. Multum abest, ut hanc mox attingat, ut potius iterum alio evagetur.

29 Incipit laudare epistolam S. Cypriani dicens: *Nos vero ea &c. ut supra n. 19.*

Continuatio cum propria Auctoris laude, Addit: se aliquid ex illa esse repetiturum, cum hæc repetitio non obsit utilitati salutari, & aliquid novi superadditurum ad accumulandam probationem; sed interim nec quæstionem proponit, nec illas novas probationes adducit; quin per novas ambages sequitur excusatio, cur ipse quæstionem, quam dixerat sufficientissime a Cypriano modo probatam fuisse, novis probationibus communiturus sit; nempe ideo: *quia in Ecclesia Christi sunt Prophetæ multi, & si uni (utique Pseudo-Firmiliano) aliquid fuerit revelatum, alter tacere debet. En ejus verba:*

30 „Neque obest utilitati salutari, aut eadem retexere ad confirmandam veritatem, aut quædam addere ad accumulandam probationem. Siquid autem a „no-

(m) Ita quoque recitatur a S. Cypriano *de Oratione Dominica*, quod opus laudatur a S. Hilario in *Math.*

„nobis additum fuerit, non sic additur, quasi a Vobis aliquid minus dictum
 „sit, sed quoniam sermo divinus humanam naturam supergreditur, nec potest
 „totum, & perfectum anima concipere. — Idcirco & tantus est numerus
 „Prophetarum, ut multiplex divina sapientia per multos distribuatur; unde
 „& tacere præcipitur primo in prophetia loquenti, si secundo fuerit revela-
 „tum. Qua ex causa necessario fit &c. ut n. seq.”

Omitto imo illam utilitatem salutarem, cui Repetitor se non obfuturum causatur, dum eadem rescribit S. Cypriano, quæ ab hoc acceperat. Taceo 2do de magno Prophetarum numero. Admitto 3tio, quod Pseudo-Firmilianus, licet a Conciliis Asiæ adjutus fuerit, ut n. 2o asseritur, nihil novi solidum in favorem Anabaptismi superaddere potuerit (n); non possum tamen non admirari 4to rationem, quam allegaverit, cur eadem retexuerit, nimirum: *quoniam sermo divinus humanam naturam supergreditur, nec potest totum, & perfectum anima concipere.* Sed 5to maxime suspecta mihi est illa laus propria, qua author se ipsum insinuat, tanquam divina sapientia repletum, tanquam Prophetam secundo loquentem, quem S. Cyprianus cum suis Episcopis Africanis, & nos cum illis auscultare debeamus. — Auscultemus ergo hunc Pseudo-Prophetam, qui ex præfato Pauli textu (o) ineptissime novam extorquet falsitatem, nempe necessarium esse, ut singulis annis Concilia congregentur; nam immediate prosequitur:

Qua ex causa necessario apud nos fit, ut per singulos annos Seniores, & Præpositi in unum conveniamus ad disponendum ea, quæ curæ nostræ commissa sunt, ut, si quæ graviora sunt, communi consilio dirigantur, lapsis quoque &c. ut n. seq.

31
 ExS. Scrip-
 tura astrui-
 tur necessi-
 tas syno-
 dorum an-
 nuæ cele-
 brandarum

I. Quid per Præpositos, quos Senioribus postposuit, intellexerit noster Pseudo-Propheta, obscurum est, v. supra n. 5. Videtur fuisse ipse unus ex Senioribus, vel Præpositis, amator Con-

(n) Præcipua argumenta vel ex ratione, vel ex Scripturis desumpta, quæ Pseudo-Firmilianus superaddidisse gloriatur, omnia habentur in Epistolis Cypriano adscriptis.

(o) I. Cor. 14.

Conciliorum annue congregandorum, quibus interesse gestiit, vel assidere cupiit (p), cum & hanc disciplinam ex sacra Scriptura, nempe ex 1. Cor. 14. probare voluerit.

II. Lex de Synodis annue celebrandis est mere humano-ecclesiastica primam habens originem ex Concilio Nicæno I. quod anno 325 (adeoque diu post mortem S. Firmiliani) primum decrevit Can. 5. *Habeatur semel Concilium ante dies Quadragesimæ.* — In historia Eusebii ineunte sæculo IV. conscripta necdum occurrit vel minimum indicium, quod singulis annis Episcopi in unum convenerint, vel necessario convenire debuerint. Equidem Dupinius (q) confidenter asserit: *Solebant Africani Sæculo III. duo quotannis cogere Concilia, unum Vere, alterum Autumno.* Ast hanc suam assertionem probare omisit. Adduci forsan posset Author Epistolarum Cyprianicarum, qui de nulla re frequentius loquitur, quam de Conciliis quasi quotidie celebratis; verum non constat, illas Epistolas esse authenticas; imo alia vice ostensurus sum, eas, quo ad maximam partem, esse supposititias.

III. Cæterum illa de Conciliis frequenter celebrandis doctrina, sive originem, sive finem spectaverimus, hic omnino impertinens erat, nihil conducebat ad statum quæstionis; ad quid ergo illæ evagationes hominis velociter scribentis, dum adhuc aliam causam, cur Concilia singulis annis sint celebranda, Cy-

(p) Illa phrasis: *Præpositi* occurrit & in Cyprianicis, 8va sub titulo Cleri Romani ad Cyprianum, in qua Clerus Romanus ait: *Qui videmur Præpositi esse, & vice Pastoris custodire gregem.* Item in Ep. 7, 11, 13, 15, 23, 27, & ad Magnum 76. *Nemini præscribentes, quo minus statuat unusquisque Præpositus.* Tertullianus Montanista *de corona militis* c. 3. *Eucharistiam non de aliorum manu, quam Præsidentum sumimus.* Non possum subscribere Sellvaggio asserenti l. 1. c. 12. §. 4. titulos Præpositorum, & Præsidentum proprios fuisse Episcopis in Ecclesia primitiva.

(q) In Bibliotheca nova, verbo *Cyprianus*.

Cypriano perscribit, simul novam opinionem studio admiscet, eamque hæreticam. Ait:

„Ut lapsis quoque Fratribus & post lavacrum salutare a Diabolo vulne-
 „ratis per pœnitentiam medela quæratur non quasi a nobis remissionem pec-
 „catorum consequantur, sed ut per nos ad intelligentiam delictorum suorum
 „convertantur, & Deo plenius satisfacere cogantur.

32

Causa, quæ
 allegatur,
 hæresin fa-
 pit Novati,
 & Donati.

Ex causis gravioribus, ob quas Pseudo-Firmilianus singulis annis Synodos necessario, & ex Pauli præscripto (n. 30.) celebrandas esse censet, non nisi unicam nominat, nempe, ut lapsi, & pœnites publicè discrucientur; hæc ratio mihi videtur valde suspecta. Hinc conjicio, Authorem fuisse vel Novatianum, vel Donatistam posteriorem tamen temporibus S. Augustini, imo & Socratis, & Sozomeni Novatianorum (r) utpote qui nullam de fatis Epistola Firmilianica mentionem faciunt.

Novati hæresis cœpit circa annum 250; contra hanc maxime pugnavit S. Firmilianus, & tamen in hac, quam examinamus, epistola altissimum observatur silentium de Novato, vel hujus hæresi, imo hæc defenditur. Nam errores Novatianorum præcipue fuerant, *Primus*. Quod rebaptizaverint eos, qui extra suam Ecclesiam fuerant tincti. *Secundus*. Quod docuerint, Ecclesiam nullatenus posse graviora peccata remittere lapsis licet contritis, & pœnitentibus; hos ergo ad Sacramenta non admittebant, pœnitentiis tamen subiciebant rigidioribus, & præterea Deo permittendos esse volebant.

Do-

(r) Scripserunt S. Augustinus anno 420, Socrates & Sozomenus 440, quo ultimo tempore Novatiani ex Rigorismo in laxismum jam declinaverant, contendentes, cuicunque Ecclesiæ particulari suam, quæ præplaceret, disciplinam esse permittendam in jejuniis, in Cœlibatu, in celebratione Festorum, signanter Paschatis, in Sacramento Confessionis apud Sacerdotem deponendæ, vel non deponendæ. Revideantur Socrates l. 5. c. 19. & 22. Sozomenus l. 7. c. 16. qui uterque Novatianus fuit.

Donatistæ sæculo IV. circa annum 314 exorti præfatos Novati errores amplexi sunt (s). Insuper addiderunt, quod peccatores saltem graviores, & publici (t) non possent valide Baptismum, vel alia Sacramenta conferre. Noster Pseudo-Firmilianus vult annue Synodos esse celebrandas, in quibus peccatores non quidem a Senioribus absolvantur misericorditer, sed ii, qui a Diabolo vulnerati sunt, severius castigentur, seu, ut ipse ait: *ad intelligentiam suorum delictorum convertantur, & Deo plenius satisfaciant.*

Hic rigor semper alienus fuit ab Ecclesia Romano-Catholica, proprius Novatianis, & Donatistis.

33 Tandem aliquando Pseudo-Firmilianus, postquam tam varia ad statum Quæstionis nullatenus perrinentia, insuper falsa, vel hæresin sapientia præmisisset a n. 18. ad 32, nunc incipit se accommodare iis, de quibus se a S. Cypriano interrogatum fuisse simulat, nempe

An Baptismus ideo præcise sit invalidus, quia Baptizans fuit hæreticus?

Statum
quæstionis
attingit,
sed non.
dum pro-
ponit.

Negabat Papa Traditioni apostolicæ innixus; negat universa Ecclesia Catholica. S. Cyprianus, & Africani Episcopi de veritate dogmatis catholici dubitasse dicuntur, qui igitur ex Cappadocia consilium quæsiere. Pseudo-Firmilianus affirmat; sed cum timere debuerit, sibi defutura esse argumenta sufficientia, quibus Traditionem apostolicam expugnare potuisset, iterum, antequam quæstionem capitalem attingere audeat, sequen-

(s) S. Augustinus de verbis Domini in Evang. Matthæi Serm. 11. impugnat eos, qui pro tunc docebant sequentia saltem peccata 1. homicidii. 2. Adulterii. 3. Apostasiæ a fide (vel a sua hæresi) esse irremissibilia.

(t) Quæ peccata Ministrum facerent inhabilem ad Sacramenta valide conferenda, non satis conveniebant. Si baptizans foret peccator occultus, tunc Angelum vel Deum clam supplere docebant; v. dicenda n. 49.

quentem præmittit excusationem, nempe: sibi deesse moram temporis, ut debite respondere potuerit; ait enim:

„Quoniam Legatus vero iste a vobis missus regredi festinabat, & tempus hybernum urgebat, quantum potuimus, ad scripta vestra rescripsimus; & quidem... 34

Præmittit excusationem undequaque vacillantem.

I. Siccine ille Diaconus Legatus in causa tam ardua universam concernente Ecclesiam, qui maximis Ecclesiæ suæ sumptibus plura centena, imo millia milliaria Carthagine usque in Cappadociam jam absolverat, e longinquo, imo ex longissimis regionibus venerat, qui titulo hospitalitatis a S. Firmiliano, a quo summa cum lætitia exceptus fuisse supponitur (n. 23. 26.) grater in Cappadocia per aliquot tempus sustentatus fuisset; hic importunus Nuntius noluit exspectare per aliquot hebdomadas, vel dies, ut Pseudo-Firmilianus suam in causa tam ardua responsionem debita cum mora absolvere potuerit? Verum apage nugas! Pseudo-Firmilianus (v. supra n. 18.) fassus fuit, quod sufficientem temporis moram habuerit, ut epistolam S. Cypriani morose, attente, & sæpius relegerit, memoriter didicerit (u); ergo habuisset & moram exarandi convenientes responsorias, præsertim cum simul asseruerit *Quæstionem jam pridem* in Conciliis Asiaticis fuisse decisam. Igitur & quam citius se expedire potuisset, si acta illorum Conciliorum transmississet S. Cypriano, cui hæc decreta synodalia utique multum gratiora fuissent, quam inutiles aliarum rerum enarrationes, & superfluæ repetitiones. Ast tempus hybernum urgebat.

II. Si S. Firmilianus hanc epistolam vere scripsisset, nonne congruentius dixisset: *Nuntius FESTINAT regredi, tempus hybernum URGET?* non vero: Legatus ille *festinabat*, hyems *urgebat*. Fabricator epistolæ utique fuit posterior temporibus S. Firmiliani; hinc respiciens ad tempus S. Firmiliani præteritum, seu illud, quo

(u) Aliqui Firmiliano tantam fuisse moram asserunt, ut vicinos Episcopos congregaverit. V. n. 20. 21, nomine Concilii hæc epistola fuerit composita V. n. 76.

quo epistolam scriptam fuisse volebat, incautus dixit: *Nuntius iste FESTINABAT, hyems URGEBAT.*

III. Stolidus fuisset Nuntius, si *imminente* hyeme iter ex Cappadocia in Africam incipere voluisset; tunc enim illud *ingravescente* hyeme continuare debuisset, quo tempore navigatio maris mediterranei est maxime periculosa, ut patet vel ex sacra Scriptura *Act. 27. a v. 9.* *Cum jam non esset tuta navigatio, eo quod & jejunium (Quatuor temporum in Septembri) (v) jam præterisset, cum jam non esset tuta navigatio, nempe ut vel ex uno Cretæ portu ad alium ejusdem Insulæ portum comodiorem navigarent ibidem hyematuri. V 12. Et cum aptus portus (apud civitatem Thalasiam) non esset ad hyemandum, statuerunt navigare Phœnicen (portum in plaga meridionali ejusdem Insulæ Cretæ positum) hyemare.* Postquam navi Adrumetina submersa pervenerunt in Insulam Maltam; ibi invenerunt navem Alexandrinam, quæ ibidem hyemabat, & ausa non fuerat in proximam, quo tendebat, Italiam trajicere ob tempus hyemale. Ecce hi omnes, qui in navibus Adrumetina, & Alexandrina in Italiam tendentibus positi fuerant, ob hyemem pluribus mensibus reman-

(v) Nempe S. Lucas hæc scribebat non Judæis, sed Christianis Romæ habitantibus. Vid. Dissert. de Cathedris a n. 17. Quod vero Apostoli jejunia quatuor temporum instituerint, diserte tradunt S. Leo Papa &c. ac confirmat antiquissimus *omnium* Ecclesiarum consensus. Baronius tamen & alii plures putant fuisse Decembrem, vel jejunium decimi mensis Judæorum in nostrum Januarium incidens. Sed tunc circa solstitium hyemale (ut bene Calmet in l. cit.) non periculosam effici navigationem, sed impossibilem esse Lucas scripsisset; nempe illa ætate, qua acus nautica nondum innotuerat. Dein ex contextu sacrae Scripturæ evidens est, illud jejunium, quod jam præterierat, non fuisse jejunium hyemale; nam inito post illud jejunium consilio, ex Creta Phœnicem navigare conati sunt, ut ibidem hyemarent; ergo plena hyems nondum erat. Postea pluribus quam 14 diebus jactati fuere in mari. Tandem post tres alios menses, quibus in Insula Malta hyemaverant, navigaverunt in Italiam. Si dicatur, illud jejunium fuisse circa initium Januarii, consequenter asserendum erit, tempus hyemale navigationibus infestum in Malta incipere circa medium Januarii, & non absolvi, ni circa medium Aprilis, quod est falsissimum.

manferunt in insulis maris mediterranei; & ille Nuntius Cypriani *imminente Hyeme* e Cæsaræa Cappadociæ Ephesum (vel ad aliud littus Asiæ minoris) properasset? Is Hyeme durante Archipelagum, & reliquum mare mediterraneum trajecisset usque Carthaginem in Africa? Quis ei navem concessisset (w)? Siquis dicere vellet, nuntium, seu latorem epistolæ itinere terrestri Carthagine in Cappadociam ivisse, & e Cappadocia Carthaginem remeasse, is omnimodam in Geographia ignorantiam prodit. Iter enim illud terrestre via recta, quæ insuper longissima, non patet, sed per immensum se extendisset circuitum, Carthagine versus meridiem; tunc versus Orientem, Alexandriam usque per Ægyptum; inde Jerosolymam per Palestinam versus Septentrionem; tunc Damascum, Antiochiam per Syriam; denique declinando versus Occidentem per Bythiniam in Cappadociam, & vicissim e Cappadocia in Bythiniam, Syriam &c., quam immensa distantia! eundo & redeundo millia 1500 germanica circiter conficere debuisset. Et nuntius nullum in via ex intermediis Ecclesiis, quas proximus præterire debuit, Episcopum consuluisse? Ecclesia Alexandrina, Jerosolymitana, Antiochena Cypriano erant sane multum viciniore, sive viam terrestrem, sive maritimam spectemus.

IV. In hypothese adversariorum epistolas Firmiliani, & Cypriani ut genuinas admittentium, sequentia simul asseri debent (x):

D 2

Imo:

(w) Olim a die 4ta Novembris usque ad 7mam Martii navigationes cessabant in mari mediterraneo. v. Plinius secundus Hist. Nat. l. 2. n. 47.

(x) Bollandistæ ad diem 14. Septemb. in vita S. Cypriani §. 41. Pagius ad annos 255, & 256. Dupinius Bibl. nov. v. Cyprianus. Fleurus l. 7. §. 29. & 30. Ex Acatholicis Pearsonius Episcopus Cestriensis in suis accuratissimis (*ait Caveus*) annalibus Cyprianicis. Idem Caveus v. Firmilianus.

1mo. Si S. Cyprianus anno 256 die 1ma Septembris (y) celebrasset Synodum Carthaginensem 87 Episcoporum (z), in qua

2do. necdum aliquod indicium vel levissimum de S. Firmiliano vel aliis Orientalibus Anabaptismo patrocinaris, sed tamen unanimi Afrorum consensu contra definitionem summi Pontificis decretum fuerit, *Baptismum ab hæreticis collatum non valere.*

3^{tio}. Decreta hujus Concilii per Episcopos Africanos deferuntur Romam, & S. Stephano Papæ præsentantur; ast Papa præfatos Episcopos non admisit ad alloquium, imo prohibuit, ne ab aliquo in domum, vel sub tectum reciperentur.

4to. Postquam hi Episcopi Roma Carthaginem reversi fuerant, S. Cyprianus suum Diaconum ad extremos Romani Imperii fines, nempe in Cappadociam usque illico ablegavit ad S. Firmilianum, quo & Diaconus ille eodem Autumno ejusdem anni pervenit.

5to. S. Firmilianus (celebrata prius, vel non celebrata Synodo plurium Episcoporum, de quo supra a n. 20) se accingit ad respondendum; sed importunus Nuntius S. Firmiliano sufficientem moram, ut is debite respondere potuisset, concedere renuit.

6to.

(y) Si prima Septembris cœperit Synodus 87 Episcoporum, hi numero plurimi ex diversis Africæ & Numidiæ Diœcesibus Carthaginem proficisci debuerunt in diebus canicularibus, quo tempore in Africa maximus solis ardor viatores infestat. Imperatores nondum erant Christiani, qui vehicula publica subministrassent, quod beneficium Constantinus M. &c. Episcopis præstiterunt postea.

(z) Omitto, quod initium hujus controversiæ alligandum esset anno 255. Eodem anno 255. Synodus Carthaginensis *prima* contra Papam decrevisset, Baptismum hæreticorum esse invalidum; idem iterum decretum fuisset anno 256 in alia Synodo *secunda* 71 Episcoporum, antequam illa famosa *tertia* Synodus 87 Episcoporum prima Septembris convenisset. Taceo de Synodis Iconiensi, & Synnadenfi. Quis non stupeat, tot numerosas Synodos intra tam modicum tempus celebratas fuisse in defensionem erroris, & nullam Synodum extare pro defensione veritatis? Quæ enim?

6to. Nuntius enim imminente Hyeme e Cappadocia in Africam regredi festinabat; calculante Pagio, in Decembri Carthaginem reversus fuit. Ulterius ex necessitate consequente asserunt

7mo. Quod Xystus Papa Stephani Successor jam anno 258 martyrium subierit, &

8vo. S. Dionysius Papa eodem anno 258 successerit, quæ itidem falsa sunt, ut patet ex solo Eusebio docente, Xystum Papam sedisse 11 annis. Verum de hoc nodo chronologico, quem in Dissert. de Cathedris dissolvere necdum potui, uberior agam alia vice, defensurus Xystum sedisse annis circiter 11.

Ego oculos requiro geographicos, ut videant contortissimam præfati systematis chronotaxin consistere non posse, etiamsi omnes ipsius errores pro totidem fundamentis supponamus; ipsa enim multitudo rerum gestarum abunde insinuat, historiam esse fabulosam.

Pseudo-Firmilianus capitalem Quæstionem nunc tandem 35 dissoluturus incipit: c. 2.

Et quidem quantum ad id pertineat, quod Stephanus dixit, extare traditionem ab Apostolis (a), signanter Petro, & Paulo acceptam, juxta quam ii, qui ab hæreticis fuerunt baptizati, non debent rebaptizari, plenissime Vos respondistis.

Quæstio
capitalis.

Hoc S. Stephani argumentum ex Traditione desumptum erat sane validissimum, & plene apodicticum, cui, quamprimum a S. Stephano allatum fuerat, SS. Cyprianum, & Firmilianum (si is aliquando rebaptizantibus adhæsisset) omnino acquievisse nullus dubito. En meas rationes:

Circa annum 266 S. Dionysius Alexandrinus indixit Synodum Antiochenam contra Paulum Samosatenum Antiochiæ Episco-

(a) Hac Pseudo-Firmiliani Sententia usus est Rigaltius ad impugnandas Catholicorum Traditiones.

Episcopum, ad quam convenerunt Episcopi plurimi. Inter præcipuos tunc primo loco recenseretur noster S. Firmilianus; dein Gregorius, & Athenodorus ex Ponto, Helanus Tarsensis ex Cilicia, Nicomas Iconiensis ex Phrygia, Hymænæus Jerosolymitanus, & Theotecnus Cæsariensis ex Palestina, Maximus Bostrensis ex Arabia. Innumeri insuper Presbyteri, & Diaconi Antiochiam acceleraverunt. In hoc numeroso Concilio, cui S. Firmilianus vel præsedet, vel interfuit præcipuus, nulla fit mentio rebaptizationis inter Catholicos usitatæ. An possibile fuisset, ut in illo toto Concilio nihil definitum fuisset in causa anabaptismi, si hunc S. Firmilianus ab anno 256 usque dum contumaciter propugnasset? imo si S. Firmilianus acerbissimas, de quibus agimus, literas contra Ecclesiam Romanam scripsisset?

Nunc percipiamus, quid ad præfatum ex Traditione argumentum respondeat Pseudo-Firmilianus! Audet dicere:

36

Plenissime Vos respondistis, neminem esse tam stultum, qui hoc credat Apostolos tradidisse, quando etiam.....

Igitur S. Cyprianus, & reliqui Episcopi Africani respondissent summo Pontifici: *neminem esse tam stultum, qui summo Pontifici credat?* Hanc responsionem laudassent S. Firmilianus Origenis discipulus &c. Asiatici? Quanta impudentia! Episcopo Romano, summo Pontifici attestanti de facto, de consuetudine suæ Ecclesiæ Romanæ non est adhibenda fides? Qui fidem adhibeat, stultum esse; imo neminem esse tam stultum, qui Episcopo Romano fidem adhibeat; prò quanta impudentia! Et hæc tot sanctos Episcopos infecisset sæculo III., quo Origenes devotionis ergo, ut antiquissimam veneraretur Ecclesiam, ex Oriente Romam profectus fuit? quo Origenes totius Orientis Oraculum suam fidei professionem S. Fabiano Episcopo Romano submitit? Absit, ut credam uni Pseudo-Firmiliano suam impudentiam confitenti. — Cæterum extitisse præfatam Traditionem Apostolicam aliunde satis probari potuisset. *imo, Quia per universas usque dum servata fuerat Ec-*

Ecclesias. 2do. Quia non constabat, in quo Concilio fuisset instituta (b).

Impostor, ut persuadeat, Traditionem ab Apostolis non descendisse, novam falsitatem committit, eamque enormissimam; negat enim id, quod ex Ss. Patribus, ac ex ipsa S. Scriptura est notissimum; nempe negat, tempore Apostolorum modo hæreses extitisse. En illius formalia:

Quando etiam ipsas hæreses constet... postea extitisse; cum & Marcion Cerdonis discipulus inveniatur sero post Apostolos, & post longa ab eis tempora sacrilegam adversus Deum Traditionem induxisse. Apelles quoque... Sed & Valentini, & Basilidis tempus manifestum est, quod & ipsi post Apostolos, & post longam ætatem.... cæteros quoque hæreticos constat pravas suas sectas... postea induxisse.

Prima hæreseon initia asseruntur.

Hic locus est notabilis. Baronius fatetur (c), hunc nostrum Firmilianum præ nimio iræ impetu multa effutisse historice falsa. Si multa falsa: igitur nec ego credo asserenti, se fuisse Episcopum Cæsarææ in Cappadocia, se fuisse a Cypriano consultum &c.

Pseudo-Firmilianus mendax.

Bollandistæ (d), cum certissimum sit, tempore Apostolorum modo hæreses extitisse, hinc bene inferunt, non esse verosimile, quod S. Cyprianus fatam Epistolam tam falsa continentem in latinum idioma transtulerit. Ego ulterius infero, non esse verosimile, quod S. Firmilianus tam mendacem, quam petu-

(b) Rebaptizationem semper in universa Ecclesia obtinuisse, nec adversarii asserere ausi sunt. Illius initium Pseudo-Cyprianus refert ad Agrippinum pro tunc ante 20 annos mortuum. Pseudo-Firmilianus ad concilia Iconiense, & Sinadense pro tunc jam pridem celebrata; neutra extant. Omnium primum, qui rebaptizaverit, censeo fuisse Novatum a S. Cornelio Papa anno 251 ex Ecclesia ejectum, qui circa annum 253 Catholicos rebaptizare incepit.

(c) Ad annum 258. §. 44

(d) V. supra n. II.

tulantem Epistolam composuerit, vel in Africam direxerit (e). Nunc ad rem ipsam.

I. Risum mihi movit, quod Pseudo-Firmilianus, dum nobis imponere voluit, hæreseon initia repetierit a *Marcione* Cerdonis *discipulo*; cur non a Cerdone Marcionis *Magistro* (f)? Magister tamen est prior Discipulo. Sed & ante Cerdonem plures fuisse hæreticos, quos impostor reticuerit, statim dicetur.

II. Falsum est, quod Cerdon, & Valentinus post longa ab Apostolis tempora, post longam ab Apostolis ætatem suas inceperint hæreses; has siquidem Romæ parserunt sub Hygino, qui fuit nonus in Petri Cathedra Episcopus; ergo circa annum 140 (g). Ævum Apostolicum protendi solet usque in annum 120. Siquidem S. Joannes Evangelista supervixit usque in Sæculum II. S. Clemens I. Papa, qui & merito Apostolus dicitur, & S. Ignatius Antiochenus, qui Christum a mortuis redivivum viderat (h), ac Simeon Christi consobrinus 2dus Jerosolymorum Episcopus 120 annos natus sub Trajano Imperatore Martyrium subiere. Ubi jam illa longa tempora, illa longa ætas inter finem ævi apostolici, & initium dictarum hæreseon?

III. Sed & Cerdonem alii hæretici præcesserunt. Simon magus periit (i), antequam Petrus, & Paulus Romæ martyrio coro-

(e) Cum S. Ignatius Martyr Apostolorum coævus in suis epistolis ad Trallanos, ad Smirnæos mentionem fecerit hæreticorum Basilidis, Theodoti, Cleobuli &c.; hinc Dallæus, & Blondellus acatholici Pseudo-Firmiliano fidem adhibentes contenderunt, epistolas illas S. Ignatio fuisse suppositas. Ast illas Ignatii epistolas esse authenticas, probat vel sola Eusebii autoritas; ergo epistola Firmiliani, utpote contraria S. Ignatio, rejicienda est ut supposititia, non vero epistola S. Ignatii.

(f) Etiam Pseudo-Cyprianus, dum veteres hæreticos recenset, cunctos Marcione antiquiores omittit. Ep. 73.

(g) Hyginus sedere coepit anno Antonini Imperatoris primo; quadrien- nio Ecclesiam gubernavit. v. Eusebius.

(h) Ep. Ignatii.

(i) Inter annum 43, & 48 sub Claudio; mors Apostolorum contigit circa annum 68. v. Dissert. meas de Cathedris n. 37. 59. 67.

coronari fuere. Simoni successit Menander (k), dum Petrus, & Paulus adhuc vivebant.

IV. Præter hæreses Simonis magi, et Menandri temporibus Apostolorum fuerunt Hæreses Ebionitarum (l) contra quos S. Joannes suum conscripsit Evangelium. Cerinthe (m) qui duos habuit discipulos Saturninum, & Basilidem, quorum quilibet specialem instituit hæresin. Eodem ævo Apostolico Carpocrates, vel Carpocras, a cujus discipulis postea circa annum 130 conflata fuit abominanda Gnosticorum progenies. (n)

V. Hæresis Nicolaitarum refertur *Apoc. 2, 6 & 15*. Taceo nomina aliorum hæreticorum a Paulo adnotata *1 Tim. 1. 20. 2 Tim. 1, 15. & 2, 19*. Item *4, 14*. — Paulus ad Titum *3, 10*. *Hominem hæreticum evita. — — 1 Petri 2*. designantur hæretici. — *1. Joann. 2, 18. jam Antichristi multi sunt*. Et alibi

VI. Hæc ideo paulo fusius pertractata sunt, ut evidentius appareat, quam indigna S. Firmiliano Episcopo sit illa Anabaptistarum sententia asserens: *Tempore Apostolorum non extitisse hæreses*, adeoque ab Apostolis traditum non fuisse, quod valeat Baptismus ab hæreticis collatus.

E

Imo,

(k) Menander inter cætera adjecit, eos, quos ipse baptizaverat, fore etiam quoad corpus immortales, dummodo perpetuo sibi adhæsuri essent. V. Euseb. L. 3. C. 26. citans sc. Justinum, & Irenæum. Inde tamen absolute non sequitur, quod Menander eos, qui ab aliis tincti fuerant, rebaptizaverit.

(l) Euseb. L. 3. C. 27.

(m) V. S. Epiphanius hæc. 28. ubi docet, Cerinthum fuisse illum, qui *Act. 11*. S. Petro restiterat; qui *Act. 15*. dissidium Antiochiæ excitaverat Paulo; fuisse illum, contra quem S. Jacobus scripsit *Act. 15*. *Audivimus, quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos*. — S. Epiphanius subscribit Natalis, Calmet, alii. Idem Cerinthus quasdam revelationes vulgaverat velut a magno Apostolo scriptas (V. Euseb. L. 3. C. 28.) hinc Barnabam, Cepham, Jacobum &c. territos fuisse conjicio, et Paulum provocasse ad Authoritatem S. Petri, cujus sententiæ, Barnabas Cephas se submiserunt. Gal. 1. et 2. Item *Act. 15*.

(n) Vid. noster P. Laurentius Cozza de hæresibus Cap. 6. n. 3.

Imo, cum tempore Apostolorum modo extiterint hæretici, necesse est, ut Apostoli deciderint, an hæreticorum Baptismus validus sit, nec ne; ergo necesse est, traditionem hac super re Apostolicam exstitisse.

38
Errores
Erroribus
accumulat.

Pseudo - Firmilianus nunc audacior factus de erroribus in errores transgreditur, eosque pratico - dogmaticos, dum insinuare nititur, Traditiones Apostolicas, siquæ forsan hac super re existerent, non esse necessario retinendas in materia Baptismi; id ut persuadeat, Ecclesiam Romanam accusat, quod *nec hæc observet omnia, quæ ab origine, vel ab Apostolis sunt tradita.* Gravis accusatio! sed quomodo eam probat? ait:

Eos autem, qui Romæ sunt, non ea in omnibus observare, quæ sunt ab origine tradita & frustra Authoritatem Apostolorum prætere, scire quis inde potest, quod circa celebrandos dies Paschæ, & circa multa alia divinæ rei Sacramenta videat esse apud illos (Romanos) aliquas diversitates, nec observari omnia Romæ æqualiter, quæ Jerosolymis observantur.

I. Imperitus impostor supponit, quosdam Orientales a reliquis Ecclesiis circa diem, quo Pascha celebrandum sit, (o) olim dissidisse, hocque unicum exemplum adducit, quo persuadeat et rebaptizationes (quas Ecclesia Romana, imo omnis Romano - Catholica damnabat) esse tolerandas; et quia plura præter illud unicum exempla difformitatum ignorasse videtur; hinc dixit, esse multa alia divina Sacramenta. Sed quæ sunt illa multa alia? et quidem divinæ rei Sacramenta? Omnia præterit more solito, forte quia Hyems urgebat, — Longe aliter de Ecclesia Romana S. Irenæus, qui Romæ fuit, contestatus est dicens: *in qua semper conservata est ea, quæ ab Apostolis est, Traditio.*

II. Sed & iterum historice falsum est, quod vel circa Pascha celebrandum Sæculo III. dissiderint Ecclesiæ Romana, & jero

(o) Occasione hujus textus controversi solet, an S. Firmilianus adhæserit Quarto - decimanis. Baronius affirmat; alii negant, cum nullus antiquorum S. Firmilianum illis hæreticis accensuerit. Cum tota Epistola sit supposititia; cessat illa controversia.

jerosolymitana. (p) Eusebius in Palæstina Episcopus Cæsariensis L. 3. C. 23. agens contra Quarto - decimanos tempore S. Victoris Papæ exortos positive adserit, quod per totam Palæstinam, adeoque & Jerosolymis, Pascha tanquam ex Traditione Apostolica celebratum fuerit eodem die, quo Romæ, nempe dominico, quia & non nisi die Resurrectionis Dominicæ jejunia antepaschalia (Quadragesimæ) juxta Traditionem Apostolicam erant solvenda. — Addit Eusebius, suo, quo vivebat, tempore acta Synodi Palæstinæ, (cui Theophilus Cæsariensis, & Narcissus Jerosolymitanus Episcopi præfederint) adhuc extitisse; in illis doctrina eorum, qui a Romano Ritu dissidebant, dicitur erronea, animarum seductiva. (q)

Ergo falsum est, quod Ecclesiæ Jerosolymitana, & Romana dissiderint in disciplina circa diem Paschatis. Pergit:

Secundum quod in plurimis quoque Provinciis multa pro locorum, & hominum quoque diversitate variantur, nec tamen propter hoc ab Ecclesiæ catholica pace atque unitate aliquando discessum est, quod nunc Stephanus ausus est facere rumpens adversus vos pacem, quam semper Antecessores ejus vobiscum . . . custodierunt, adhuc etiam infamans Petrum, et Paulum Beatos Apostolos, quasi hoc tradiderint ipsi, qui in epistolis suis Hæreticos execrati sunt, et, ut eos evitemus, monuerunt; unde adparet, Traditionem hanc humanam esse, quæ hæreticos adserit, et Baptisma eos habere defendit.

39

Traditionem, quam Papa dixerat Apostolicam, vocat humanam.

I. Quæ sunt illa multa? Quæ illæ plurimæ Provinciæ? Quæ illa loca, & qui illi homines, pro quorum diversitate multa variebantur illo tempore, (r) quæ ad præsentem quaestionem

E 2

(p) Circa finem sæculi IV. hæresis Quarto - decimanorum invaluit Jerosolymis teste Philastrio C. 39. apud Cozza.

(q) Hujus hæreseos Authorem non fuisse S. Joannem Evangelistam, ut Pseudo - Polycrates asseruit, ostendam alia vie.

(r) Quod posterioribus temporibus multa in disciplinariis fuerint variata pro locorum, et hominum diversitate, indubium est; ast sæculo III. quam rigidissime insistebatur uniformitati conservandæ. Dum Philippus Imperator Christianus vel Catechumenus ultimis Vigiliis Paschalibus interesse voluit, a Rectore jussus est inter pœnitentes consistere, eo quod in multis culpabilis esset; ac prompte obedivit. V. Euseb. L. 6. C. 34.

stionem pertinere possent? hæ vagæ assertiones nullam merentur fidem; S. Firmiliano indignæ sunt.

II. Quod S. Stephanus cum S. Cypriano, & Africanis pacem ruperit, falsum est, ut vix non omnes fatentur (s) cum insuper, ut alibi ostendam, Cyprianus Stephano se vel nunquam opposuerit, vel monitus statim submiserit.

III. Quam absurda expressio: *Stephanus Papa infamat Petrum, & Paulum*, (t) *Stephanus hæreticos adserit*. An ideo quis adseruisset, defendisset Judam Proditorem, Simonem Magum, Menandrum &c, quia Baptisma ab illis collatum habuisset validum?

IV. Quam infirma illatio: *Apostoli hæreticos averfati sunt; ergo eorum Baptisma censuerunt invalidum!* Paulus equidem quam maxime averfatus est Pseudo-Apostolos; prædicationem tamen Evangelii, si huic errorem non insperferant, non reprobavit; adeoque & Baptismum ab his collatum habuit validum, ut ostenderet effectum sacramenti a ministrantibus non dependere, carpit eos, qui jactabant se a Paulo vel Cepha esse baptizatos.

V. Quam manifesta contradiçtio: *Apostoli hæreticos execrati sunt; eos esse vitandos docuerunt*, ut hic vere asseritur; ac: *Ab Apostolis Quæstio de valore Baptismatis hæreticorum non potuit esse decisa; eo quod tempore Apostolorum nondum fuerint hæretici*, ut supra N. 37. assertum fuit.

Affingit S. Stephano novam absurdam adfertionem; supponit nempe, quod Papa docuerit:

Here.

(s) 1. Quia quod Papa S. Cyprianum, & universos Africæ Episcopos actu excommunicaverit, aliunde probari nequit. 2. Quia S. Cypriani nomen canoni Missalis Romani insertum fuit. An nullatenus credibile, quod Romana Ecclesia nomen hominis a summo Pontifice excommunicati, & primi Excommunicatorum antesignani in canonem sui Missalis retulisset?

(t) Illa phrasis: *infamare Apostolos*, quoque occurrit in Ep. Cypriana 74.

Hæreticos quoque ipsos in Baptismo convenire, eo quod ad alterutrum venientes non baptizent, sed communicent tantum. Quasi & nos hoc facere debeamus. Quo in loco, etsi vos jam probastis satis, ridiculum esse, ut quis sequatur errantes; illud tamen . . .

40
Papam erroris accusat.

Locus est notabilis, ob hanc enim & Epistolam Cyprianicam 41
74tam acriter, & plurimum disputant Theologi. (u)

An S. Stephanus Papa validum judicaverit Baptismum sub quacunque forma, etiam non invocato sanctissimæ Trinitatis mysterio collatum?

An S. Stephanus quemcunque Baptismum censuerit validum.

Negant plures ob dicenda N. 52. Affirmant nonnulli, qui Papam in hæresin lapsum fuisse volunt; inter hos Blondellus, Vossius, Basnagius, Marcus Antonius de Dominis, Joannes Cestriensis, Launojus Tom. 2. p. 2. Eo & inclinat Dupinus Doctor Sorbonicus, qui, ut suum intentum magis prober, adserit: (v) *nullos fere tunc fuisse hæreticos, qui in nomine sanctissimæ Trinitatis baptizaverint. Ast hoc ultimum assertum sufficiens destituitur ratione. Majori jure dixisset: paucos (w) tunc fuisse hæreticos, qui legitimam formam non adhibuerint; saltem illi hæretici, qui illo tempore Ecclesiam maxime perturbaverunt, erant Novatiani: hi vero formam Baptismatis nunquam corruperunt. Pauliniani & Sabelliani post tempora S. Stephani proruperunt. Verum illa controversia de hæresi Stephani Papæ imposterum cessare poterit; nam*

Opinio Dupini &c rejicitur.

I. Quis ultra erit, qui nostro Pseudo-Firmiliano (x) credat adserenti: *S. Stephanum Papam definisse: Baptismum non esse* 42

(u) Videantur Natalis Alexander ad Sæculum III. Dissert. 14. Tournellus de Sacramentis in genere Q. 7. Bertius de Theologicis Disciplinis L. 31. c. 13. n. 16.

(v) In sua Bibliotheca. V. Cyprianus.

(w) Hos vide apud Irenæum L. 1. c. 8. De Montanistis agam in dissertatione de Epistolis canonicis S. Basilii M.

(x) Censeo, Pseudo-Firmilianum fuisse ejusdem sectæ, cujus fuerat Author quarundam Epistolarum Cyprianicarum; nam textus scripturistici in

esse repetendum ideo, quia ab hæreticis agnoscitur validus? tunc utique Stephanus non Firmilianum duntaxat, sed universos totius mundi Episcopos, & Laicos contra se concitasset, cum tamen tota saltem Europa constans adhæserit Papæ.

Novatiani
Rebaptiza-
runt.

II. Falsum videtur, quod hæretici illo tempore valida habuerint Baptismata extra suas sectas collata. De Menandro videatur S. Irenæus, ut taceam de Terrullianistis. (y) De Novato extra dubium videtur; quod enim Novatiani Catholicos rebaptizaverint, contestatur S. Innocentius. (z) S. Hieronymus tradidit, quod S. Cyprianus Baptismata Novatianorum ideo cæperit habere ut invalida, quia Novatiani Catholicorum Baptismum habuerant ut illegitimum. Denique S. Dionysius Alexandrinus Novati coævus de hoc retulit (a) Papæ, *quod S. lavacrum respuerit*, utique nostrum Catholicorum; nam Novatiani Sacramentum Baptismatis non abrogarunt. (b)

Præfatam falsam assertionem: quod in systemate quarumque
43 Hæresion confectarium sit: *quemcunque valere Baptismum*, nititur demonstrare sequenti ratione:

„Hære-

in utrisque epistolis eodem apud Catholicos inusitato modo citantur. E. G. Tempore S. Augustini Donatistæ argumentari solebant ex psalmo 140. *Oleum peccatoris non ungit caput meum*; ergo S. Unctionis, & reliqua Sacramenta a peccatore collata non valent. Eodem modo legitur in Cyprianica 70. — S. Augustinus L. 2. cont. Creson. c. 24. & L. 4. c. 15. respondit Donatistis: *imo: Textum inepte fuisse adductum, cum agat de peccatore adulante. 2do: Textum a Donatistis fuisse corruptum; cum legendum sit: Non impinguet, vel impinguabit caput meum.* Ecce Author Cyprianicarum S. Scripturam citavit prout hæc a Donatistis fuerat corrupta.

(y) Tertullianus jam Montanista factus l. de pudicitia docuit, eos, qui ab hæresi venerunt, esse baptizandos sicut æthnicos.

(z) Epist. 2. ad Viêtriciûm Cap. 8.

(a) V. Euseb. L. 7. C. 8.

(b) Patet; quia Novatiani ad nostram Ecclesiam venientes non baptizabantur. Videsis Concilium Nicænum. At vero ipsi Catholicos, vel Donatistas rebaptizabant, ut Pseudo-Cyprianus verum dixerat, dum Ep. 73. Jubajano scribit: *Novatianenses* (Novatianos a Novato) *rebaptizare eos, quos a nobis sollicitant.*

„Hæretici in eo unum, & eundem consensum tenent, ut blasphemant Creatorem, quædam somnia sibi, & phantasmata ignoti Dei confingentes; ergo consequens est, eos consentire in Baptismi sui vanitate.

Falsum est, quod omnes hæretici consenserint circa blasphemandum Creatorem; nam Novatiani tunc maxime noti (c) sinceram de Deo, & Sanctissima Trinitate doctrinam, quam in Ecclesia Catholica didicerant, invariata retinere, ut eorum simul, & aliorum plurium Baptismus in Concilio Nicæno Anno 325 agnitus fuerit ut legitimus. De Montanistis illo ipso tempore S. Firmiliani famosis dicitur n. 46. 44 circa Ss. Trinitatem non errant.

Non possum hac occasione non opponere meas, quæ subierunt cogitationes. Post tempora S. Stephani Papæ & Cypriani celeberrima celebrata fuere Concilia, duo vel tria Antiochena ab anno 265 ad annum 272, aliud Arelatense anno 314. Postea anno 325. Nicænum generale; in duobus ultimis, quia Donatistæ jam invaluerant, negotium rebaptizationis fuit tractatum: si in Africa sub Agrippino, & postea in tribus numerosis Catholicorum Conciliis sub S. Cypriano; item in Asia in Synodis Iconiensi, & Synadensi definitum fuisset contra Ecclesiam Romanam, quod nullus hæreticus valide baptizare queat; quomodo possibile fuit, quod in Conciliis Arelatensi, & Nicæno nulla facta fuerit mentio de retractandis Conciliis præcedentibus, quæ quemlibet cujuslibet Hæretici Baptismum definebant esse invalidum? Hunc nodum solve non possum, nisi dicendo: Illa Africæ, et Asiæ Anabaptistarum Concilia (d) 45 sunt De Conciliis Africanis & Asiaticis, in quibus Rebaptizatio fuisse decreta dicitur.

(c) Contra Novatum maxime pugnaverant S. Firmilianus. Paulus Samosatensis, qui Divinitatem Filii negare cæpit tempore S. Firmiliani, post mortem S. Stephani, & Cypriani invaluit; quos ergo hæreticos perstringere voluit Firmilianus, dum circa annum 256 Cypriano scribit, quod sibi phantasmata ignoti Dei confinxerint?

(d) Unicum, quod speciem solidi argumenti habens opponi mihi poterit, est sequens: Apud Eusebium L. 7. C. 3. sit mentio, quod S. Dionysius Alexandrinus aliquid audiverit de Conciliis Iconiensi, & Synadensi. Verum alibi specialiter ostendam 1. hunc Eusebii locum esse interpolatum. 2. Locus ille ita obscurus est, ut de vero verborum sensu eruditi usque huc non convenerint.

sunt supposititia. In Arelatenſi contra Donatiſtas definiēbatur, nullos, qui in forma S. Trinitatis tincti fuerint, eſſe rebaptizandos. Poſtea in Nicæno reſenſebantur, quinam eſſent rebaptizandi, & quinam non.

Porro, cum Pſeudo - Firmilianus probare debuerit, quod omnes Hæretici circa Patrem erraverint, id ſub figura præteritionis nunc aggreditur, adducens ſolos Montaniſtas dicens:

46

De Monta-
niſtarum Ba-
ptiſmate &
fide in Ss.
Trinitatem.

Quoniam longum eſt ad ſingula eorum (Hæreticorum) reſpondere, ſatis eſt illud breviter in compendio dicere, eos, qui non teneant verum Dominum Patrem, tenere non poſſe nec Filium, nec Spiritus S. veritatem; ſecundum quod illi, qui κατὰ Φρύγας (id eſt Montaniſtæ) ſecundum Phrygas (e) appellantur, & novas prophetias uſurpare conantur, nec Patrem poſſunt habere, nec Filium, nec Spiritum ſanctum; a quibus. ſi quæramus, quem Chriſtum prædicent, reſpondebunt, eum ſe prædicare, qui miſerit Spiritum per Montanum, & Priſcam (f) locutum. In quibus, cum animadvertamus non veritatis Spiritum, ſed erroris fuiſſe; cognoſcimus eos, qui falſam illorum prophetiam contra Chriſti fidem vindicant, Chriſtum habere non poſſe. Sed & cæteri quique Hæretici, . .

I. Argumentatio perinſirma eſt; licet enim aliqui E. G. Lutherani credidiſſent, Lutherum fuiſſe repletum Spiritu S. a Deo miſſum, ideo non ſequeretur, eos erraſſe circa Ss. Trinitatem.

II. Evi-

(e) Montaniſtæ ſub initium Sæculi III. jam in tres ſectas diviſi fuerant. 1. Secundum Phrygas. 2. Secundum Proclum. 3. Secundum Æſchinam. Videatur noſter Laurentius Cozza poſtea Cardinalis in ſuo commentario Hiſtorico - dogmatico de Hæreſibus anno 1717. Romæ edito Hæreſi 26 de Cathaphrygibus.

(f) Unius duntaxat PRISCÆ fit mentio, cum tamen Montanus ſecundum Tertullianum Secta Montaniſtam, aliosque Catholicos, Hieronymum, Eusebium, Epiphanium &c. duabus uſus fuerit Prophetiſis PRISCILLA, & MAXIMILLA. Philaſtrius L. de hæreſibus: *Cathaphryges Patrem & Filium & Spiritum conſitentur, Montanum & Priſcillam & Maximillam annuntiant.* Mirum ſi tempore S. Firmiliani eveniſſet; ut Maximilla in oblivionem venerit, ac Priſcilla ex errore in Priſcam modo imminuta fuerit.

II. Evidens est *1mo* ex ipso Tertulliano (g) Montanistarum præcipuo, qui supervixit usque ad tempora S. Firmiliani, quod Montanistæ usque ad illam ætatem generatim non erraverint circa ssmam Trinitatem. *2do* Idipsum confitetur S. Epiphanius Hæresi 48. *3tio* Eusebius, qui non nihil antiquior Hieronymo, L. 4 & 5. errores Cataphrygum commemorat sæpius; quod autem circa Ss. Trinitatem errarint, qui error fuisset maxime notabilis, tacet. *4to*. Sub initium Sæculi IV. nondum innotuerant inter Montanistas, qui Baptismatis formam corruperant; nam in Concilio Nicæno Paulianistæ jubentur rebaptizari; de Montanistis silentium (h). In Concilio Constantino-politano I. anno 381. Can. 7. dicitur: *Montanistæ qui hic Phryges dicuntur cum Eunomianis, & Sabellianis rebaptizentur, sicut & alii Hæretici, præsertim si ex Galatia venerint.* (i) Si S. Hieronymus finiente Sæculo IV, Theodoretus Sæculo V, & S. Gregorius M Sæculo VI. contestentur, a Montanistis, saltem aliquibus, Baptismatis formam fuisse corruptam, intelligendi sunt de Montanistis suo tempore existentibus. (k)

Ex his, aliisque conjicio, Pseudo-Firmilianum venisse diu post exortam Montani Hæresin post Sæculum IV.

III. Si Montanistæ secundum Phrygas Baptismi formam corruperint, adeoque rebaptizari debuerint, inde nihil evincitur pro Pseudo-Firmiliano asserente: nullum hæreticum posse validum Baptismum conferre. Si vel Orthodoxus in baptizan-
F do

(g) V. l. c. a. n. 72.

(h) Septem diversas editiones revidi apud Harduinum; in una Isidori Mercatoris Cathaphryges Paulianistis superadditi leguntur, sed illam unam interpolatam esse censeo.

(i) In Laodicæno etiam Cataphryges recensentur inter rebaptizandos; ast non satis constat Laodicænum 1. an sit genuinum. 2. Quo tempore fuerit celebratum.

(k) Ss. Hieronymus, & Gregorius loquuntur indefinite; Theodoretus ait: *nonnullos Montanistarum.* Synodus Constantinopolitana addit: *præsertim si illi Hæretici ex Galatia venerint*, quæ additio subindicat, formam ab omnibus illis hæreticis non fuisse mutatam.

do aquam non adhibuerit, vel formam immutaverit; tunc ritus ille non fuit Baptismus Christi, non valet; sed non sequitur: ergo Catholicus non potest valide baptizare.

47

Pergit:

Natu majoribus amplam tribuit facultatem.

„Sed & ceteri quique Hæretici extra Ecclesiam constituti nihil habere potestatis, aut gratiæ possunt . . . in Ecclesia præsent majores natu, qui & baptizandi, & manum imponendi, & ordinandi possident potestatem. Hæretici enim . . .

Qui illi Majores natu, qui in Ecclesia præsent? Cur nomen Episcoporum, & Presbyterorum Græcis Orthodoxis usitatissimum hic iterum omittitur? Vide supra n. 31. Ordinandi potestatem possident soli Episcopi; eam Majores natu, seu Presbyteri non habent.

48

Prosequitur satis imperite:

Illam Hæreticis abnegat?

Hæretico sicut ordinare non licet, nec manum imponere, ita nec baptizare, . . . quando . . .

Ergo nec Catholicus Laicus, imo nec Diaconus, vel Presbyter baptizare poterit, quia non potest ordinare . . . ast sequitur.

49

Quando Hæreticus alienus sit a sanctitate, quod totum . . .
Ergo nec Catholicus Episcopus, si in peccato fuerit, valide baptizare poterit. Hæc erronea doctrina, quod peccator non possit Sacramenta conficere, pluribus Hæreticis, signanter tamen Donatistis (l) erat propria.

Ex Definitione synodi Iconiensis.

Provocat ad Acta Concilii cujusdam a nemine visa dicens:

Quod totum Nos jam pridem in Iconio, qui Phrygiæ locus est, collecti in unum, convenientibus ex Galatia, & Cilicia, & ceteris proximis Regionibus

(l) Apud hos in casu peccatoris occulti Deus, vel saltem Angelus clam supplebat. S. Augustinus L. 21. cont. Crescon. C. 18. & in Exhort. ad concordiam Ep. 66. qui subinferebat contra Donatistas: Ergo optabilius erit baptizari a peccatore occulto, quam ab homine etiam sancto; quia in primo casu baptizarent Deus, vel Angelus, in secundo casu ablueret homo. Idem foret in aliis Sacramentis.

nibus confirmavimus . . . cum a quibusdam de ista re dubitaretur. Et quoniam Stephanus

I. Ergo illud totum 1. quod natu majores habeant potestatem ordinandi; 2. quod, qui ordinare non potest, nec valeat baptizare. — 3. Quod qui alienus est a sanctitate, etiam alienus sit a potestate baptizandi; hæc inquam, omnia jam olim ab Orthodoxis Cappadociæ, Phrygiæ, Gallatiæ, Ciliciæ, & cæterarum proximarum Regionum Episcopis definita fuerant. Quare? Quo anno? jam pridem cum a quibusdam de ista re dubitaretur. Quinam fuere illi dubitantes? Non constat, nisi unus Pseudo-Firmilianus, utpote qui ait: *Nos jam pridem confirmavimus.* Ast

II. Pagius dum ad annum 55. n. 15. fatam Epistolam Firmilianicam admittit ut genuinam, simul fatetur, Authorem datæ epistolæ isti Concilio *jam pridem* (m) celebrato non interfuisse. Ecce ergo prætensum Concilium Iconiense Ecclesiæ Romanæ oppositum, de quo nec acta supersunt, nec constat, quo anno fuerit celebratum, vel quis vel unus nominatim interfuerit; contra quem vel unum nominatim fuerit congregatum; ex quo Archivio, ex quo Authore Pseudo-Firmilianus hausit illas definitiones jam pridem Iconii editas? Si editæ fuissent, cederet in perpetuam infamiam Episcoporum Catholicorum Cappadociæ, Gallatiæ, Ciliciæ, & cæterarum adjacentium Regionum. Ast censeo, nunquam editas fuisse.

Denique ex S. Scriptura probare nititur, & dogma Catholicum penitus convellere, dum Cap. 4. quo ad rem ita argumentatur. Ex *Act. 19.*

F 2

„ S.

(m) Labbæus, Petavius Synodum Iconiensem alligarunt anno 258. quo & Carthaginensem III. sub S. Cypriano celebratam fuisse crediderunt; Harduinus illam amandavit ad annum 331. Cap. 2. (mihi pag. 130.) ad annum 175. circiter. Ego repeto tam Iconiensem quam Carthaginensem Synodos esse fictitias. Vide supra n. 21.

Insulsa
'Compara-
tio inter
Baptis-
mum Joan-
nis, & Ba-
ptismum
Xti ab hæ-
retico col-
latum.

„S. Paulus eos, qui baptismo Joannis, antequam Spiritus S. missus
„fuerat, tincti fuere, denuo lavit Baptismo Christi; ergo etiam, qui
„ab Hæreticis, apud quos Spiritus S. non est, baptizati fuere, denuo
„baptizari debent. Igitur errant Stephanus, & ceteri Episcopi, qui Papæ
„consentiunt, contendentes dimissionem peccatorum, & secundam Nativita-
„tem in Hæreticorum Baptisma posse procedere. Paulus non potuit in
„casu præmissio Spiritum S. dare, nisi per novum Christi Baptismum; an
„Paulus minor illis Episcopis? Ita Pseudo-Firmilianus.

I. Ergo dimissio peccatorum, & secunda Nativitas nec pro-
cedere potest in Baptismo Catholicorum administrantium in
statu disgratiæ positorum; quia apud hos Spiritus S. non est.

II. Argumentum hoc, quod & Pseudo-Cyprianus adhibet
in Ep. 73. ad Jubajanum, laborat multiplici erroneo supposito.

1mo. Quod Discipuli Joannis Baptistæ non fuerint in statu
gratiæ, imo nec potuerint fuisse justi, vel, 2do: Quod Baptis-
mus Joannis ideo suscipientes sanctificare non potuerit, quia
Spiritus S. nondum fuerat missus; hinc sequeretur, quod si
post primam Christianorum Pentecosten, in qua Spiritus de-
scenderat, fuisset collatus, suscipientem regenerare valuisset;
quia tunc Spiritus jam fuerat missus. 3^{tio}. Quod ipse Baptis-
mus Christi suam justificandi virtutem ante illam Pentecosten
nondum habuerit. (n)

III. Pseudo-Firmilianus omnino extra orbitam evagatur.
Probandum fuisset, quod Baptismus Christi a Simone Mago,
vel alio Hæretico collatus repeti debuerit ex præcepto Apo-
stolorum. Baptismus Joannis etiam a S. Andrea Apostolo vel
S. Petro collatus non sufficiebat in Lege nova.

IV. Quidquid sit; ex jam dicendis evidens fit, quod S. Ste-
phanus non nisi Baptismum Christi verum, id est, qui sub legi-
tima forma a Christo præscripta collatus fuisset, agnoverit va-
lidum

(n) Hanc opinionem Tertullianus docuit in L. de Baptismo.

lidum; nam Pseudo - Firmilianus pergit ex Christi verbis im- 52
pugnare nostrum dogma, quod absurdum vocat dicens:

„ Illud quoque absurdum, quod non putant, quærendum esse, quis sit
„ ille, qui baptizaverit, eo quod, qui baptizatus sit, gratiam consequi po-
„ tuerit invocata Trinitate nominum Patris, & Filii, & Spiritus S. . . .
„ At quis est sapiens, qui hoc defendat, aut credat, quod invocatio hæc no-
„ minum nuda sufficiat ad remissionem peccatorum, & Baptismi sanctifica-
„ tionem? . . . Non omnes autem, qui nomen Christi invocant, audiri, &
„ invocationem suam consequi aliquid gratiæ posse, Dominus ipse manifestat
„ dicens: Multi venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus,
„ & multos fallent. (o)

Quis erit ita insipiens, ut hoc modo concludat: Pseudo - Chri-
sti multos fallent; ergo Baptismus Christi ab Hæretico collatus
est invalidus?

Postquam noster Theologus ita concluderat, illico evagatur 53
aliorum, ac Cap. 5. ut curiosum lectorem obstupesciat, hi-
storias immiscet ad præsentem quæstionem nullatenus pertinen-
tes; ast simul incautus impegit enormiter contra Chrono-
logiam:

„ Volo autem vobis & de historia, quæ apud nos facta est, exponere ad
„ hoc ipsum pertinente.

„ Ante viginti enim & duos fere annos temporibus post Alexandrum
„ Imp. multæ conflictationes, & pressuræ acciderunt, vel in commune om-
„ nibus hominibus, vel privatim Christianis. Terræ etiam motus . . .

In Chro-
nologiam
offendit.

I. S. Firmilianus sub Alexandro Imperatore, qui anno 235.
in Aprili obiit, jam fuit in Cappadocia Episcopus; (p) ergo
fuit

(o) In Vulgata legitur Marci 13, 21.: *Et tunc, si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis.* Qua editione Author usus fuerit, mihi non constat; illud advertendum duxi, quod in Cypriana 72. ad Jubajanum textus sub iisdem omnino formalibus ad eundem finem adhibeatur: *Multi, inquit, venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus, & multos fallent.* Item in Libro de Unitate.

(p) Vid. Eusebius L. 6. c. 26 - 31. ubi de ipso refert, quod præcipuos Firmiliani condiscipulos cognoverit, Gregorium, & Athenodorum Ponti Episcopos suo tempore adhuc superstites.

fuit Episcopus eo tempore, quo illa historia apud Cappadoces contigisse dicitur; S. Firmilianus igitur si Author fuisset hujus Epistolæ, Imperatorem nominasset V. G. Maximinum, sub quo illæ conflictationes acciderant vel in commune . . . vel privatim; non vero dixisset: *Temporibus post Alexandrum.* (q)

II. Hæc vaga expressio: *Temporibus post Alexandrum*, denotat factum contigisse aliquo tempore post mortem Alexandri. Et revera illæ pressuræ, ut n. seq. audiemus, non contingere nisi aliquot annis post mortem Alexandri. At vero illa Firmiliani Epistola anno 256. scripta fuisse dicitur; ecce! ergo has pressuras inter, & tempus scriptæ epistolæ non interjacent 22. anni. Verum gratis admittamus, illas pressuras incepisse eodem anno 235, quo Alexander obiit, & quidem immediate post hujus mortem; admittamus, annos illos 22 computatos esse a primo initio (r) illarum calamitatum; tamen non erunt nisi 20 anni completi.

Quid ad hæc Pagius? Ait: annos viginti duos utrimque quoad primum, & ultimum incompletos esse computandos. Ast imo hac phrasi id, quod ante 15 menses contigit, ante tres fere annos accidisse dici poterit; nempe primus, & ultimus annus sumantur incomplete. 2do: Nequidem 20. anni a tempore terræ motuum usque ad annum 258. effluxerunt, ut jam videbimus.

Per-

(q) Hoc argumentum maxime premit, si Epistola nomine totius Concilii ut plures affirmant, missa fuerit ad S. Cyprianum; An nullus Episcoporum illorum tempus determinare potuit, quo illa recentissima facta contigissent?

(r) Dicuntur fuisse numero multæ, ast quæ, vel quales fuerint, non additur. Insuper terræ motus plurimi, & frequentes. Fleurius L. 6. §. 1. Pagius, illos terræ motus alligarunt anno 235. innitentes soli Pseudo-Firmiliano. Zellvagus L. 1. C. 9. §. 9. adducit testimonium Origenis. Hom. 28. in Matthæum. Ast 1. illæ homiliæ sunt probabiliter supposititiæ teste Bellarmino. 2. Pseudo Origenes ait duntaxat: *Scimus, apud nos terræ motum esse factum; ast ubi quo anno, non addit.* Porro, quod tempore Origenis terræ motus fuerint, admitto, nempe circa annum 242. Item circa annum 202. quo ultimo anno Origenes florere cæpit. V. Fleurius L. 5. §. 20.

Pergit :

54

„ Terræ etiam motus plurimi, & frequentes extiterunt (nempe ante
 „ 22. annos temporibus post Alexandrum) ut per Cappadociam, &
 „ Pontum multa subruerent; quædam etiam civitates in profundum receptæ
 „ disrupti soli biatu devorarentur, ut ex hoc persecutio gravis adversum nos
 „ Christianos fieret.

I. Quænam illa multa, quæ subruerint? Quænam illæ ci-
 vitates in Cappadocia, & Ponto? Miror, quod Author nul-
 lam S. Cypriano in illa epistola (s) nominaverit.

De extra-
 ordinario
 Terræ
 motu

II. Eusebius causam longe aliam, cur temporibus post Alexan-
 drum Maximinus in Christianos sævire cæperit, adsignat,
 nempe odium Maximini adversus Alexandrum Antecessorem
 suum; Alexandri quippe domus complures numerabat Christi-
 anos. Hanc domum, ut extirparet, in Christianorum nomen
 sævire decrevit. (t)

ac

Persecu-

III. Verum est, quod temporibus post Alexandrum dira
 persecutio, & terræ motus magni fuerint; sed imo hi persecu-
 tionem subsecuti sunt. 2do. Fuere notiores Cypriano, quam
 ut huic ex Cappadocia post 22 annos renuntiari debuerint.
 Persecutio cæpit sub Maximino ab anno 235. Terræ motus
 ante annum 241. non invaluerunt. Audiatur Julius Capitoli-
 nus

tione

hinc secu-
 ta.

(s) Aliud foret in Historico, qui multas res gestas in compendium re-
 digit; vel qui in prima post terræ motum consternatione infortunia
 illa in Africam renuntianda habuisset.

(t) Eusebius L. 6. c. 28. Huic magis credendum, quam Sellvaggio
 L. 1. c. 9. §. 9. opinanti: Imprudentiam unius militis Christiani co-
 ronam militarem capite gestare renuentis fuisse causam illius persecu-
 tionis. --- Quod Alexander Christianis faverit, contestatur Ælius
 Lampridius Scriptor Æthnicus his verbis: *Alexander Christianos passus
 est . . . Christo templum facere voluit, eumque inter Deos recipere . . .
 Christianis permisit Deum suum publice colere; a Christianis, vel judæis
 didicerat: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Hoc
 non obstante jurisconsulti, ut Ulpianus contra Christianos grassati
 fuere, ut nihilominus multi Martyres sub Alexandro Imperatore oc-
 cisi fuerint. Hæc subnexui ad præoccupandas Objectiones.

nus Scriptor æthnicus, qui vixit circa finem Sæculi III., & initium IV. Gordiano iterum, & Papiniano Consulibus bellum Persicum natum est . . . fuit terræ motus eo usque gravis Imperante Gordiano, ut civitates etiam terræ hiatu cum populis deperirent: ob quæ Sacrificia per totam urbem, totumque orbem terrarum ingentia celebrata sunt. (u) Sedato terræ motu Prætextato, & Attico Consulibus Gordianus profectus est contra Persas . . . In Persidis finibus occisus a Philippo Successore. — At vero secundus Gordiani Consulatus ante annum 241 poni non poterit; ergo inter terræ motum & annum 256 non fluxerunt anni 22. incompleti.

IV. Cum Pseudo - Firmilianus suam epistolam 22. annis post terræ motus scriptam fuisse asserat; necesse est, eam editam fuisse anno 263. quo tempore Ss. Stephanus, & Cyprianus jam fuerant mortui.

55
Post longam Pacem.

Quæ persecutio post longam retro ætatis pacem repente oborta de inopinato, & insueto malo ad turbandum populum nostrum terribilior effecta est, quæ tamen localis tantum fuerit extra fines Cappadociæ non extensa Serianus tunc fuit in nostra Provincia Præses acerbus, & dirus persecutor.

I. Sæculo III. fuerunt persecutiones generales. 1ma sub Severo gravissima (v) per Europam, Africam, & Asiam usque ad annum 211. & ultra; ut taceam de temporibus Alexandri. 2da fuit sub Maximino ab anno 235, quo tempore Origines e Palestina in Cappadociam secessisse creditur. 3ta Decii ab anno 250. &c. Ubi jam illa diuturna ætas pacifica? (w)

II. Falsum est, quod persecutio Maximini circa annum 235. excitata, fuerit duntaxat localis intra Cappadociæ fines restricta; cum universalis fuerit contra Sacerdotes. Vehementius sæviit

(u) Verosimilius est, & Christianis libertatem fuisse concessam suum Deum exorandi.

(v) Eusebius L. 6. c. 6.

(w) Pseudo - Lactantii liber hac in re non meretur fidem. videbis meas Dissertationes de Cathedris. n. 68.

ſæviit in Palæſtina reſte Eusebio. (x) In Italia S. Pontianum Papam ſuſtulit, ut fateatur ipſe Pagius Firmilianicæ Patronus, (y) qui etiam admittit, eam in Illyrico, & Thracia graſſatam fuiſſe. An dicemus, S. Firmilianum hæc falſa ex iræ impetu effutiſſe, ut ſupra n. 37.?

III. Durus, & acerbus illo tempore perſecutor fuit Maximinus Imperator, ſub quo Parentes S. Baſilii M. in Sylvis Ponticis diu latitarunt, ut ex Gregorio Nanz. conſtat; & nescio, an Cappadocia pro tunc habuerit ſpecialem Præſidem nomine Serianum. Interim id, cui nolo immorari, ex Scriptoribus profanis colligendum foret.

IV. Cum Pſeudo-Firmilianus ſupponat, illam perſecutionem S. Cypriano fuiſſe ignotam, & ideo huic eandem renuntiet poſt 22. annos, mirandum imo. Cur nullius Martyris nomen addiderit, vel paſſionis modum? 2do Cur alterius perſecutionis recentioris ſub Decio in Cappadocia (z) ab anno 250 graſſatæ non meminerit.

Addit aliam hiftoriam valde paradoxam, (a) nempe Dæmonem in Cappadocia, ſeu mulierem a Dæmone obſeſſam confeſſaſſe, baptizaſſe ſub forma legitima:

56

Paradoxa
hiftoria de
Dæmone
baptizante
&c.

„ Ut nihil diſcrepare ab eccleſiaſtica regula videretur. Quid igitur de
„ huius Baptismo dicemus, quo nequiſſimus Dæmon per mulierem baptiza-
„ vit? Nunquid & hoc Baptisma, & qui illi (Stephano) conſentiunt,
„ comprobant? poteſt credi remiſſio peccatorum data . . . ubi omnia,
G „ quam-

(x) L. 6. c. 28. Fleurius L. 6. §. 3. putat, Origenem metu perſecutionis illius e Palæſtina fuiſſe in Cappadociam ad S. Firmilianum, ibique biennio commoratum fuiſſe.

(y) Ad annum 235. n. 3.

(z) Fleurius refert, in hac S. Mercurium virum militarem Cæſarææ in Cappadocia Martyrium ſubiſſe. L. 6. §. 40. 41.

(a) Hoc ſingulare factum ſuæ Hiftoriæ Eccleſiaſticæ inferuerunt recentiores. Fleurius L. 6. §. 4. Pagius ad annum 235. Baronius ad annum 237. Mihi fabula videtur impoſterum ex Hiftoriis eccleſiaſticis eliminanda.

„quamvis ad imaginem veritatis, tamen per Dæmonem gesta sunt, nisi si
 „& Dæmonem in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. gratiam Baptis-
 „mi dedisse contendunt, qui hæreticorum Baptisma defendunt.

Porro narrationem incepit his verbis:

„Emerfit isthic subito (quando fideles metu persecutionis localis e
 „Cappadocia in alias Regionem fugiebant) quædam mulier (b) . . . quæ
 „principalium Dæmoniorum impetu ferebatur, ut per longum tempus sollici-
 „taret, & deciperet Fraternitatem . . . & facere se terram moveri polli-
 „ceretur. Quibus mendaciis Dæmon subegerat mentes singulorum, ut sibi
 „obedirent, & quocunque præciperet, & duceret, sequerentur . . . diceret
 „etiam mulier, se in Judæam, & Jerosolymam festinare, fingens, tan-
 „quam inde venisset. Hic & unum de Presbyteris Rusticum, item & ali-
 „um Diaconum fefellit, ut eidem mulieri commiscerentur, quod paulo post
 „detectum est; nam subito apparuit unus de Exorcistis . . . Inter cetera,
 „quibus plurimos deceperat, etiam hoc frequenter ausa est, ut Eucharistiam
 „facere simularet, & Sacrificium Domino sine Sacramento solitæ præ-
 „dicationis offerret, baptizaret quoque multos usitata, & legitima verba
 „usurpans, ut nihil discrepare videretur &c. ut supra.

I. Hæc *isthic*, id est in Cappadocia ante 22. fere annos con-
 tigisse renuntiat Pseudo-Firmilianus Cypriano; cur non ait:
hic, apud nos, meo tempore contigerunt? siquidem S.
 Firmilianus anno 235. modo fuerat Episcopus in Cappadocia.
 Ratio facile patet; noster Fabulator non habitavit in Cappado-
 cia; & impossibile est, mendacem sibi semper esse memorem.
 V. n. 34. II.

II. An cum mulier illa post longum tempus sollicitaverit Fra-
 ternitatem, multos baptizaverit, plurimos imo singulos deceperit,
 singulorum mentes subegerit &c., nullus tantæ cladi in Cappa-
 docia se opposuit? Omnino. Siquidem *statim* ille malus spi-
 ritus fuit revinctus; ac Presbyterum illi mulieri fuisse permix-
 tum, non nisi ex post detectum fuit; quomodo illud longum
 tempus explicandum sit, viderint alii.

„ Nam

(b) Tillemontius fuit miratus, hanc Historiam a S. Augustino fuisse
 ignoratam; ego non miror, cum sit Fabula post mortem S. Augusti-
 ni conficta.

„Nam subito apparuit illi unus de Exorcistis vir probatus qui 57
 „exhortatione quoque Fratrum plurimorum, qui & ipsi fortes, &
 „laudabiles in fide aderant, excitatus erexit se contra illum spiritum ne-
 „quam revincendum.

I. Hujus Exorcistæ nomen (qui dormitantibus Episcopis, Exorcistæ
 Presbyteris, & Diaconibus post longum tempus subito apparuit apud Græ-
 mulieri, quæ istic subito emerferat) dignum fuisset, ut S. Cy- cos Sæculo
 priano fuisset perscriptum loco Rustici (quod est nomen lati- III.
 num non græcum) Presbyteri, qui mulieri dæmoniacæ per-
 mixtus fuisse studiose refertur. Sed nonne illa enarratio cedit
 in manifestam S. Firmiliani Episcopi, totiusque reliqui Cleri
 Catholici infamiam? Presbyterum, & Diaconum, quos mu-
 lieri permixtos fuisse paulo post detectum est, habemus; nul-
 lus, qui se mulieri opposuisset, ex Episcopis, Presbyteris,
 vel Diaconibus compareret. Unus Exorcistarum Anonymus se
 erexit. Ast

II. Sæculo III. apud græcos nondum fuerunt Exorcistæ,
 (c) qui specialem inter Clericos Minores ordinem habuerint.
 Vid. Bingham L. 3. c. 4. §. 1 & 2. Quilibet Christianus illo
 tempore ejiciebat Dæmones obvios, non solum ex hominibus,
 sed ex brutis, & locis Diabolo dicatis, ut testatur Origenes
 L. 7. contra Celsum circa annum 253. edito. Consentit S. Cy-
 prianus Epistola ad Donatum, quæ est genuina Cap. 6.

Postquam ex illis Pauli verbis: *Quotquot in Christo tincti estis, 58*
Christum induistis, contra Stephanum argumentatus fuerat, subdit:

„Decurramus vero breviter & cætera, quæ a vobis copiose, & plenif-
 „sime dicta sunt, festinante vel maxime ad vos Rogatiano Diacono carissimo
 „nostro.

Evagatio-
 nes & fu-
 tiles Excu-
 sationes.

Tunc evagatur per Psalmos, & Cantica Canticorum, ut inde
 nova pro suo Anabaptismo colligat argumenta, seu repetat ea,
 G 2 quæ

(c) Apud Latinos Romanos tamen prima Exorcistarum mentio occurrit
 in Epistola S. Cornelii Papæ circa annum 251. scripta; & relata apud
 Eusebium L. 7. C. 43.

quæ ab Afris copiose, & plenissime jam dicta fuisse simul asserit. Tædet sequi, cum illam excusationem ex importunitate festinantis Nuntii desumptam supra satis expendimus. n. 34.

19 **Cap. 7. in petram impingit iratus. Catholici** (ut patet ex S. Augustino) Donatistis, aliisque Anabaptistis constantes opposuerunt Traditionem Ecclesiæ Romanæ. Videamus, quomodo hoc argumentum convellere adnitus fuerit Pseudo-Firmilianus! Se ipsum erigit, & nomine Episcoporum rebaptizantium contra Catholicos conviciando ita proloquitur:

Contra S. Stephanum Papam magis furere nunc incipit.

„Qualis error, & quanta cæcitas ejus, qui remissionem peccatorum dicit apud Synagogas Hæreticorum dari posse, nec permanet in fundamento unius Ecclesiæ quæ semel a Christo supra Petram solidata est Potes-
tas ergo peccatorum remittendorum Apostolis data est, & Ecclesiis, quas illi a Christo missi constituerunt, & Episcopis qui eis ordinatione vicaria successerunt
„(d) Adversarii nostri, quid aliud sunt, quam Chore, Dathan, & Abiron sacrilegi easdem, quas & illi pœnas daturi? Atque Ego
„in hac parte juste indignor ad hanc tam apertam, & manifestam Stephani stultitiam, quod, qui sic de Episcopatus sui loco gloriatur, & se successionem Petri tenere contendit, super quem fundamenta Ecclesiæ collocata sunt,
„multas alias Petras inducat, & Ecclesiarum multarum nova ædificia consti-
„tuat, dum esse illic Baptisma sua auctoritate defendat.

I. Cui Apostolo successerit, reticuit (e) author Epistolarum Cypriani, & Firmiliani, qui in illa comparatione, qua suos Adversarios appellat Chore, Dathan, & Abiron, sibi adeo complacuit, ut eam quinquies adhibuerit. (f) Nunc tandem &

(d) Author Cyprianicarum eodem modo loquitur Ep. 69. *Præpositos, qui Apostolis ordinatione vicaria succedunt. In Pseudo-Synodo Carthagenensi 87. Episcoporum rebaptizantium: Apostolos, quibus nos successimus. Apud alios Ss. Patres illæ phrasæ non occurrunt. Vide tamen Bingham de Originibus, seu antiq. Ecclesiasticis L. 2, c. 2. §. 2. . . . Sellvaggium de antiquit. Christianis L. I. C. 12. §. 4. n. 2.*

(e) Vid. meas de Cathedris N. 120. ubi admonui, quod ex 12 Apostolis solus Petrus Cathedram fixam elegerit, eamque Romanam.

(f) Ep. 55. - 58 - 62 - 73 - 75 - 76; ut adhuc omittam librum de unitate Ecclesiæ.

& in singulari proloquitur asserens: *Ego juste indignor ad tam apertam & manifestam Papæ stultitiam.*

II. Vult, uni Petræ inhærendum esse, nulla nova ædificia esse construenda — Quid ergo disponendum circa *antiquam* Ecclesiæ Romanæ disciplinam de non rebaptizandis Hæreticis? Hanc, ait, esse abrogandam, ut n. seq. audiemus.

Postquam dixerat: *Judæos ignorantia, & gravissimo facinore constrictos esse*, addidit: *Stephanum, qui per successionem Cathedram Petri se habere prædicat, esse pejorem illis obstinatis judæis.* (g) — Cap 8. ita incipit:

60

„Quod autem pertinet ad consuetudinem refutandam quis tam vanus sit, ut veritati consuetudinem præferat? . . . nisi si & judæos Christo adventante, id est veritate, adjuvat in aliquo antiquissima consuetudo, quod relicta nova veritatis via in vetustate permanserint. Quod quidem adversus Stephanum vos dicere Afri potestis, cognita veritate errorem vos consuetudinis reliquisse. Cæterum nos

Antiquas
Christiano-
rum Tradi-
tiones sub-
vertere co-
natur.

I. Igitur 1mo. usque ad medium Sæculi III. per Africam fuerat consuetudo non rebaptizandi. 2do. Ecclesiæ Africanæ usque dum cum Romana in errore versatæ fuerunt circa valorem Baptismi. 3tio. Illum errorem tunc tandem cognita veritate deposuerunt Afri; quanta accusatio! insuper

II. Qualis paritas: Christus abrogavit Legem Mosaicam; ergo Ecclesia debet abrogare, eas, quas ab antiquo accepit, traditiones!

„Cæterum nos (Firmilianus &c.) . . . consuetudini Romanorum consuetudinem sed veritatis opponimus, ab initio hoc tenentes, quod a Christo, & ab Apostolo traditum est; nec meminimus, hoc apud nos aliquando capisse, cum semper istic (b) observatum sit, ut . . .

61

Sibi con-
tradicit.

Imperitus impostor pertinacissime contenderat, quod illa Quæstio: *An valeat Baptismus Hæreticorum*, non potuerit decisa fuisse

(g) Duriora sequentur a n. 64.

(b) Istic, id est: apud nos in Cappadocia: V. n. 56.

fuisse tempore Apostolorum. V. n. 35. 36. 37. nunc asserit, eam ab Apostolis, imo ipso Christo fuisse decisam in favorem rebaptizantium; quanta contradictio!

- 62 Repetit de sua Synodo Iconiensi, de qua n. 49. jam dixerat, nunc incautus adjecit causam, cur illa celebrata fuerit:

„Plane, quoniam quidam de eorum Baptismate dubitabant, qui & si „novos Prophetas recipiunt, eosdem tamen Patrem, & Filium nosse nobis- „cum videntur; plurimi simul convenientes in Iconio diligentissime tractavi- „mus, & confirmavimus, repudiandum esse omne omnino Baptisma, quod „sit extra Ecclesiam constitutum.

Ecce ergo nunc meminit 1mo. Quod Iconii post diligentissimam inquisitionem primum lex condita fuerit de repudiando omni Baptismate, quam n. præc. a Christo derivaverat semper observatam. 2do. Nunc admittit, Cataphryges nobiscum nosse Patrem, & Filium, quod supra n. 46. negaverat.

63
Obscurus.

„Nos etiam illos, quos hi, qui prius in Ecclesia Catholica Episcopi „fuerant, & postmodum sibi potestatem clericæ Ordinationis (i) assumentes „baptizaverant, pro non baptizatis habendos judicavimus. Et hoc apud nos „observatur, ut, quicumque ab illis tincti ad nos veniunt, tanquam alieni, „& nihil consecuti, unico, & vero Ecclesiæ Catholicæ Baptismo apud nos „baptizentur... Et tamen multum interest inter eum, qui invitatus, & ne- „cessitate persecutionis coactus succubuit; & illum, qui sacrilega voluntate contra Ecclesiam audax rebellat, vel... Et non pudet Stephanum...

Sensus est perobscurus; an dicere voluit: Qui ab Episcopis Romano-Catholicis tincti fuerunt, si ad nos venerint, vero Ecclesiæ Catholicæ Baptismo lavandi sunt? An: Episcopis Catholicis ad nostras partes transgressis non permittimus baptizare? An vero: Episcopus semel lapsus, licet ex metu, non potest valide baptizare? tantus ubique error, ut nimium injurii forent in S. Firmiliano, siqui huic imposterum fatam Epistolam adhuc attribuerent.

Cap.

(i) Hæc phrasis: clericæ ordinatio. etiam occurrit in Cyprianica 66.

Cap. 9.

64

„Et non pudet Stephanum hoc asserere, ut per eos qui ipsi in omnibus S. Scriptu-
 „peccatis sunt constituti, dicat posse remissionem peccatorum dari . . . ubi raabutitur
 „ergo erit, quod scriptum est: Ab aqua aliena abstine te, & a fonte alieno
 „ne biberis. (k)

I. Necessesse est, ut Pseudo - Firmilianus potestatem, quam
 qua Sacerdos habuit, remittendi peccata, propriæ suæ perso-
 nali sanctitati adscripserit.

II. Textus citatus videtur desumptus ex Prov. 5. ubi dici-
 tur: *Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui.* Quam pa-
 rum is faveat rebaptizantibus, relegenti parebit.

Tandem adnectit longissimam (utique quia Nuntius maxi- 65
 me festinabat) & durissimam contra Stephanum invectivam,
 declamans, ut sequitur:

„Ecclesiam polluis . . . Stephane Papa! nec metuis iudicium Dei Hæ- Ineptissime
 „reticis testimonium contra Ecclesiam perhibens, cum scriptum sit: Falsus & petulan-
 „testis non erit impunitus. Quinimo tu Hæreticis omnibus peior es. . . tissime con-
 „Obscurato lumine veritatis ecclesiasticæ tenebras hæreticæ noctis accumulas viciatur S.
 „ . . . nec intelligis animas eorum (qui ab hæresi venientes non reba- Stephano
 „ptizantur) de manu tua exquiri, cum dies iudicii advenierit . . . Et in- Papæ.
 „super indignaris? Vide, qua imperitia reprehendere eos audeas (Anabap-
 „tistas) qui contra mendacium pro veritate nituntur . . . Nisi quod im-
 „peritos etiam animosos, atque iracundos esse manifestum est, dum per ino-
 „piam consilii, & sermonis ad iracundiam facile vertuntur, ut de nullo alio
 „magis, quam de Te dicat Scriptura Divina: Homo animosus parit lites,
 „& vir iracundus exaggerat peccata; (l) lites etiam, & dissensiones quan-
 „tas parasti per Ecclesias totius mundi? Peccatum vero quam magnum Ti-
 „bi exaggerasti, quando Te a tot gregibus scidisti? excidisti enim te ipsum,
 „noli te fallere; siquidem ille est vere scismaticus, qui se a communione ec-
 „clesiasticæ unitatis apostatam fecerit; dum enim putas, omnes a Te abstine
 „re posse, solum Te ab omnibus abstinuisti.

Ecce

(k) Hic textus: *ab aqua aliena* &c. abest a Codicibus Hæbræis & a vulgato latino; adhibitus tamen fuit a Tertulliano L. I. adv. Marcionem, & a Numeriano in Pseudo - Synodo Carthaginensi III. sub Pseudo - Cypriano.

(l) In nostra Vulgata Proverb. 29. Vir iracundus provocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum proclivis.

Ecce, quia S. Stephanus traditionem suæ Ecclesiæ romanæ defenderat, dicitur testis falsus, scismaticus, Apostata, peccatorum maximus, omnibus Hæreticis pejor. Pro! quanta est Pseudo - Firmiliani petulantia!

66 Per Ironias tam falsas quam amaras. Immiscet verba Pauli dicentis: *Obsecro ergo vos ego vinctus in Domino digne ambulare vocatione, qua vocati estis cum omni humilitate sensus, & lenitate, cum patientia sustinentes invicem in dilectione satis agentes servare unitatem Spiritus in conjunctione pacis.*

Tunc profequitur per Ironias tam falsas, quam amaras:

Ima: „Hæc Apostoli mandata quam diligenter Stephanus implevit, humilitatem sensus, & lenitatem primo in loco servans! Quid enim humilior, aut lenior, quam cum tot Episcopis per totum mundum dissensisse, pacem cum singulis vario discordiæ genere rumpere? modo . . .

Si Pseudo - Firmiliano fides habenda, Episcopi totius mundi se Papæ opposuerunt. Magnus sane triumphus, quod Papa contra totius mundi Episcopos solus victoriam reportaverit. Sed quæ sunt illa varia discordiarum genera? S. Dyonisius Alexandrinus in Epistola Stephano Papæ transmissa diserte (m) testatur, quod universæ Orientis Ecclesiæ in pacem coaluerint concordēs. Ex his præcipuos Stephano renuntiare volens, signanter nominat S. Firmilianum.

67 Bertii Expositio refellitur. Excipit Bertius (n) concordēs fuisse unice quoad Novatum rejiciendum, excepto puncto rebaptizationis. Ast nimis torta est hæc restrictiva interpretatio; nam imo Novatus erat præcipuus Author Rebaptizantium. Si ergo Episcopi Orientis rejecerint Novati Hæresin, necesse est, ut hujus novum dogma Rebaptizationis averſati fuerint. 2do Eusebius nihil meminit de variis Stephanum inter & Firmilianum discordiis; nihil de Episcopis totius mundi, qui summo Pontifici se opposuissent.

68 „Modo cum Orientalibus, quod nec vos latere confidimus; modo vobiscum, qui in meridie estis, a quibus . . .

Mirari

(m) Apud Eusebium. L. 6. c. 5.

(n) L. 31. c. 13. n. 24.

Mirari quis posset, si S. Firmilianus hæc vere scripserit, & suos Cappadoces vocare voluerit Orientales; cur non dixerit: *modò nobiscum Orientalibus*, modo vobiscum Occidentalibus? Nam Africa Carthagenensis nec absolute, nec respective posita est in meridie: Non absolute; quia non est posita intra Tropicos: Non respective ad Cappadociam; quia Carthago Cappadocibus est occidentalis, sicut nobis Westphalis V. G. Philadelphia Americæ Septentrionalis est posita versus occasum. Si Philadelphia nobis non sit meridionalis, nec Carthago Cappadocibus versus meridiem posita est. Consulatur Geographia.

Pseudo-Firmilianus ex Geographia convincitur, non fuisse oriundus ex Cappadocia.

Donatistæ Africani gloriari solebant tempore S. Augustini, se in Meridie positos esse, ut n. 81. Sequitur Ironia 2da:

„A quibus Legatos Episcopos patienter satis, & leniter suscepit, ut
 „eos nec ad sermonem saltem colloquii communis admitteret. Adhuc insu-
 „per charitatis, & dilectionis præciperet Fraternitati universæ, ne quis
 „eos in domum suam reciperet, ut vementibus non solum pax, & commu-
 „nio, sed & tectum & hospitium negaretur.

69

Totum, quod hic enarratum fuit, mihi videtur fictitium, post tempora Eusebii, Hieronymi, imo S. Augustini excogitatum. Notum est, quod Donatistæ Africani plurima mendacia in Historiam Ecclesiasticam insperferint, signanter contra Episcopos Romanos. Tempore S. Augustini jam commenti fuerant, quod S. Marcellinus Papa sub initium Sæculi IV. in persecutione Diocletiani Idolis rhus adolevisset. (o) Quo ad Rebaptizationem eo jam progressi fuerant, ut dixerint (an vere,

Donatistæ
 semper
 Mendaces.

H

vel

(o) S. Aug. L. de Unit. Bapt. cont. Pelicianum C. 16. *Quid opus est; ut Episcoporum Romanæ Ecclesiæ, quos incredibilibus calumniis insectatur Pelitianus Donatista, objecta ab eo crimina diluamus? Marcellinus & Presbyteri ejus pro tunc, postea summi Pontifices, Melchisedech, Marcellus & Sylvester traditionis codicum divinatorum & iburificationis ab eo crimine arguuntur. Sed nunquid ideo etiam convincuntur, aut convicti aliqua documentorum firmitate monstrantur? Ipse sceleratos & sacrilegos fuisse dicit; ego innocentes fuisse respondeo. Quid laborem probare defensionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam? Si est ulla humanitas*

vel falso, nolo hic examinare) S. Cyprianum rebaptizasse; nihilominus S. Stephanum Papam adhuc recensebant inter eos, qui Episcopatum gessissent illibatum; nam Episcopum Romanum, in quo ceu peccatore Successio Petri defecisset, primum statuebant Marcellinum . . . Jam subsumo: Si illo S. Augustini tempore Epistola Firmilianica modo innotuisset, vel si Stephanus Africanos Rebaptizantium Legatos Episcopos tam inurbane habuisset, vel si S. Cypriano Excommunicationem duntaxat comminatus fuisset; an Donatistæ S. Stephano Papæ tantum honoris permisissent? an non potius docere debuissent Stephanum fuisse primum, in quo autoritas Petri finem habuisset? Sane igitur præfata dictæria contra S. Stephanum prolata interim habenda sunt tanquam putida mendacia, donec aliunde, quam ex Pseudo-Firmiliano probentur. Testimonia Fleurii, Alexandri, Dupinii, Cavei nihil juvant; nam omnes Pseudo-Firmiliano credidere. Frustra laborarunt Baronius &c. ut Stephanum excusarent; nam totum est fictitium.

70

Ironia 3tia contra summum Pontificem (p)

Pseudo-Firmilianus de-
nuo Papæ
conviciatur.

„Hoc est servasse unitatem . . . Abscindere se a charitatis unitate, & alienum se per omnia fratribus facere, & contra Sacramentum & fidem contumacis furore discordiæ rebellare. Apud talem potest esse unum corpus, & unus Spiritus, apud quem fortasse ipsa anima una non est; sic lubrica, mobilis & incerta? Sed quantum pertinet ad illum, relin-
quamus.

I. Ecce,

manitas in rebus humanis, puto nos justius posse reprobendi, si ignotos homines, quos criminantur inimici, nec eorum crimen ulla testificatione demonstrant, nocentes potius, quam innocentes crediderimus. Ita S. Aug. L. cit. qui L. 3. cont. Crescon. multa alia facta historica recenset a Donatistis contra Episcopos Catholicos conficta. Item in Exhort. ad Concordiam Ep. 55. & alibi. Quod lapsus Liberii Papæ similiter ab hæreticis fuerit confictus, ita demonstrarunt Bollandistæ ad diem 23 Septembris, ut Bertius Bollandistis assensum præbuerit.

(p) In Ep. Cyprianicarum 69na Florentius Pupianus Episcopus introducit, quod (Pseudo) Cyprianum vocaverit superbum; igitur Cyprianus probat, se esse vere humilem, & Florentio regerit: *An tu (es humilis) qui te Episcopum Episcopi, & judicem judicis a Deo dati constituis?*
cum

I. Ecce, qui ex institutione divina est centrum unitatis, declaratur ut abscissus ab unitate, Fratribus per omnia alienus, contra Sacramentum & fidem contumax, furibundus, discors, rebellis, lubricus, mobilis, incertus; & cum hæc convicia sedulus congesserat, & omnia effutierat contra S. Stephanum; tunc demum decernit abstinendum esse ab ulterioribus conviciis, ac quæstionem principalem potius discutiendam esse.

II. Quis credat, hanc fuisse vocem alicujus sancti Episcopi de Papa suo Superiore conquerentis? Acerbiora sequentur n. 74.

Bertius, (q) ut persuadeat, esse propriam Firmiliani vocem, asserit: *dari exempla sexcenta, in quibus sancti Patres ita mutuo excanduerint.* — —

71

Bertius nititur Pseudo-Firmilianum excusare.

Ast ego censeo, dari nullum istiusmodi exemplum. Bertius adducit duos, Polycratem, & S. Irenæum, qui pertinaces resistebant S. Victori Papæ.

Verum enim vero 1mo: Hi duo non sunt sexcenti. 2do: Illi duo pertinent ad unum, & idem exemplum controversiæ circa Pascha celebrandum. 3tio: Neuter eorum summo Pontifici conviciatus fuit. S. Irenæus Episcopus nomine Fratrum per Galliam, quibus præerat, scripsit, & Papam deprecatus est, ne Episcopi Asiæ excommunicarentur. (r)

H 2

Nunc

cum Dominus in Deuteronomio dicat: Et homo, quicumque fuerit in superbia, ut non exaudiat Sacerdotem aut judicem, quicumque fuerit in diebus illis; morietur homo ille. Adducitur S. Paulus, qui in falsis & spoliatis Sacerdotibus, umbram tamen ipsam inanem sacerdotalis nominis veneratus dixerat: Nesciebam, Fratres! quia Pontifex est; scriptum est enim: Principem populi tui non maledices. Pseudo-Firmilianus se judicem summi Pontificis constituit.

(q) L. 31. c. 13. n. 5.

(r) Eusebius L. 5. c. 26. — Imo & illa Polycratis, & Irenæi facta non sunt omnino certa; suspicor, Eusebium fuisse interpolatum tam in causa Quarto-decimanorum, quam Anabaptistarum.

72 Nunc conviciando quasi lassatus, & exhaustus denuo attentat suam hæreticam opinionem ex Sacris Scripturis probare:

„Sed quantum ad illum (Stephanum) pertinet, relinquamus: excusamus potius id, de quo maxima est quæstio.

Tunc sequenti utitur sorte: „Nobis, & Hæreticis non est unus Deus, & Dominus, & fides; alioquin Hæretici non essent Hæretici, sed Christiani; ergo nec idem Baptismus; nam ad concordiam exhortans Paulus ait: Unus Dominus, una fides, unum Baptisma, unus Deus.

Nemo non videt, esse sophisma; nam nobis, & Hæreticorum plurimis (vide supra n. 62.) est unus, idemque Deus, sicut nobis, & V. G. Lutheranis est unus, idemque Baptismus a Christo traditus.

73 Denique novo impetu contra S. Stephanum iterum debachatur; et, dum tempus ipsi defuit congruam scribendi epistolam, repetit ea, quæ superius n. 64. 39. jam scripserat.

Iterata convicia Pseudo-Firmiliani contra Papam.

„Et non pudet Stephanum Hæreticis adversus Ecclesiam patrocini-
„præstare, & propter Hæreticos asserendos Fraternitatem scindere; in-
„super . . .

Stephanus Hæreticis nullum adversus Ecclesiam patrocini-
præstitit; siquidem eorum Baptismus cum Apostolis, & uni-
versa Ecclesia veneratus est ut validum, non propter Mini-
strum, vel hujus hæresin, sed propter materiam, & formam
a Christo traditas. Male traduceret ut fautor Lutheranorum,
vel Calvinistarum, licet admitterem quatuor Evangelia a nobis
Catholicis accepta, apud illos mansisse integra, & genuina, ex
illis hauriri posse sanam doctrinam.

Porro cum sanctissimus Pater noster Stephanus Papa ita in-
digne vapulet, nos cuncti, qui eandem profitemur fidem, in
faciem cædimur; & non indignamur?

74 Ultima nunc sequuntur, eaque gravissima contra sanctissi-
mum Papam, ut vilissimus scurra duriora, & acerbiora scom-
mata evomere non potuisset. S. Stephanum traducit tanquam
dolofum

Eaque gra-
vissima.

dolosum operarium, pseudo-Apostolum, imo pseudo-Christum. Ambagibus utitur ille festinus scriptor, & novum accumulat mendacium, nempe talia scommata ex ore ipsiusmet summi Pontificis primum profluxisse. En illius verba:

„Stephanum non pudet . . . insuper Cyprianum pseudo-Christum, & pseudo-Apostolum, & pseudo-Operarium (s) dicere? Qui omnia inter se esse conscius prævenit, ut alteri ea per mendacium objiceret, quæ ipse ex merito audire deberet. Bene Te valere . . .

75

Et inexcusabilia.

Quis credat, quod S. Stephanus S. Cyprianum, cujus nomen Ecclesia Romana suo Missæ Canoni inseruit ab antiquo, vocitaverit pseudo-Apostolum, pseudo-Christum? Et hæc Papa ex merito audire debuit?

Recordor, quod etiam Lutherus (t) Papam vocitaverit Anti-Christum; sed nescio, quis petulantior fuerit contra supremum totius christianæ Ecclesiæ caput, an Lutherus, an vero Pseudo-Firmilianus? Pamelius, Rigaltius, Fellius, Pearsonius, Baluzius, Tillemontius ajunt, Firmilianum esse excusandum ob æstum Disputationis. Verum tunc & Lutherum excusare debebimus, & vix non cunctos sycophantas; concludit:

76

„Bene Te valere omnibus nobis cum universis, qui in Africa sunt, „Episcopis, & cunctis Clericis, & omni Fraternitate universi optamus, ut „perpetuo unanimes, & unum sentientes habeamus nobiscum etiam de longinquo adunatos.

Hæc est famosa inter Cyprianicas Epistola ordine 75ta sub nomine S. Firmiliani publicata, quæ omnium eruditorum ingenia usque huc mirum in modum vexavit.

Cum, eam esse supposititiam, & vero Catholico penitus indignam, abunde demonstrasse mihi videar, ulterius progrediendum reor investigaturus, cuinam Sectæ addictus, & quo circiter tempore, & loco Author hujus famosæ epistolæ vixerit.

77

Inquiritur in verum fatæ Epistolæ Authorem.

Depre-

(s) Ob illa tria verba: Pseudo-Christus &c. jam olim Christianus Lupus apud Missorium dubitavit, an Epistola Firmiliani sit vera.

(t) In Symposiis.

Deprehensus aliquoties N. 23 . . . 26 . . . 76. fuit, singulariter, & extraordinarie gavisus fuisse ex eo, quod invenerit in longinquo *Coadunatos*, & *unum sentientes*. Catholicus Episcopus non adeo tripudiasset ex eo, quod audivisset, Carthagine in Africa dari Episcopum sibi quoad dogmata consentientem. Carthago pro illo tempore spectari poterat seu posita quasi in mediotulio Imperii Romani, quod Catholicis redundabat; Capadocia erat una ex ejusdem Romani Imperii Provinciis.

S. Augustinus sub initium Sæculi V. Donatistis rebaptizantibus objecerat, & sæpissime repetierat, eorum Ecclesiam nec toto orbe diffusam, sed nec in longinquo coadunatos habere; quid ergo mirum, si quis Donatista tandem procuderit præfatam epistolam, cum hæc & Donatistarum hæresin sapiat?

PROPOSITIO III^{ta}.

Verosimilius est, quod aliquis Donatista Africanus fatam epistolam composuerit, sed post tempora S. Augustini.

78 I. PARS. Et quidem, quod post tempora S. Augustini primum innotuerit, inde conjicio:

Author Firmilianicæ fuit Augustino posterior.

1mo. Quia usque ad ætatem S. Augustini a nullo Scriptore relata fuit.

2do. Quia nequidem S. Augustino a Donatistis Africanis objecta fuisse legitur (u), cum tamen ipsis maxime favorabilis fuisset, ac pro tunc, nempe circa initium sæculi V. causa rebaptizationis per Africam quam fervidissime agitaretur.

3^{tio}.

(u) Cum de Concilio Sueffano, in quo S. Marcellinus Papa suum lapsum coram 300 Episcopis confessus fuisse dicitur, tempore S. Augustini necdum aliqua mentio facta fuerit a Donatistis; merito censet Mifforius illud postea a Donatistis fuisse confictum. Revideatur n. 69.

3tio. Quia Donatistæ tempore S. Augustini S. Stephanum Papam adhucdum recensebant inter eos Pontifices, qui Episcopatum romanum gesserunt illibatum. At vero juxta Firmilianicam Stephanus fuisset sacrilegus pseudo-Christus &c; & ideo quidem, quod in Episcopos Africanos rebaptizantes peccasset. n. 75. n. 65.

Excipit Bertius. (v) Etiam Basilius M. circa annum 375. 79 adeoque Sæculo IV. docuit, *Baptismum hæreticorum non valere, interim observandum esse morem cujuslibet Regionis*; & tamen nec ad hujus S. Basilii M. Epistolas sæculo IV. conscriptas provocarunt Donatistæ Sæculo V.; ergo argumentum ex Donatistarum silentio desumptum non stringit.

R. 1mo. Nego & illas epistolas, quæ Theologis Dogmaticis molestias usque huc insuperabiles crearunt, esse genuinum S. Basilii M. factum. (w) De illis sermo recurret n. 90. modo occupemur circa epistolam Firmilianicam; igitur

Exceptio
Bertii,
quod S. Ba-
silii M. fa-
verit Ana-
baptistis, re-
jicitur.

R. 2do. *Transcat Atecedens, Nego Consequentiam.* Epistolæ illæ Canonicae, si genuinae sint, fuerunt literæ privatae, quas Basilius ad S. Amphilochem in Oriente Episcopum exaravit: Epistola Firmilianica fuit publica, quasi synodica, duobus Conciliis Iconiensi & Synadensi, ut dicitur, innixa, directæ ad universos Africæ Episcopos rebaptizantes, edita circa medium sæculi III. Hæc igitur, si unquam vera extiterit, circa initium sæculi V. Africanis ignota esse non potuisset.

80
Status
Controver-
siæ S. Au-
gustinum
inter &
Donatistas
Rebapti-
zantes.

Ut vis argumenti negativi evidentior appareat, status controversiæ, quantum huc pertinet, ad mentem revocandus est.

S.

(v) L. 31. c. 13. Prop. III. n. 6.

(w) Quædam ex illis excerpta videri poterunt apud Tourneli de Sacramentis in genere Q. 7. Art. 2. Vel apud Natalem ad Sæculum III. Vel Fleurius Hist. Eccl. L. 17. §. 14. qui, eas esse genuinas, credidere.

S. Augustinus Donatistis opposuerat asserendo: quod tot millia Episcoporum, etiam Orientales consentirent circa valorem Baptismi ab Hæreticis collati, quod vera Ecclesia sit universalis per totum orbem diffusa, quod soli Donatistæ intra Africam conclusi contra reliquam universam Ecclesiam docerent, talem Baptismum esse invalidum.

Cresconius nomine Donatistarum fatetur; quod Orientales (Catholici) (x) pro tunc quidem nobis Latinis Catholicis consenserint; sed simul innectit: *aliquot Orientales olim iudicium tulisse pro rebaptizatione.*

S. Augustinus (y) reponit: *Si hoc iudicium ab aliquibus paucis Orientalibus factum est, quod quidem interest, utrum possit ostendi, profecto iudicium suum correxerunt.* (z)

In hac controversia Cresconius potuisset, & debuisset aliquem Episcopum Orientalem nominare, vel saltem provocare ad S. Firmiliani Epistolam, vel potius ad copiosissimas Synodos Iconiensem, & Synadensem in ea laudatas; si enim hæ revera celebratæ fuissent sæculo III, non potuerunt sub initium sæculi V. fuisse incognitæ Africanis; vel si sæculo V. adhuc ignoratæ fuerint, necesse est, ut postea fuerint confictæ. Ast sæculo V.

(x) De Catholicis sermo erat; puduit enim Donatistas provocare ad Novatianos, Arianos, Eunomianos, seu declaratos in Oriente Hæreticos.

(y) L. 4. contra Cresconium C. 6.

(z) Notandum imo, quod S. Doctor contra illum grammaticum scripserit qua Episcopus; ergo a tempore S. Stephani usque dum jam effluerant anni circiter 150; interea temporis innumeræ Synodi præter Concilium generale Nicænum congregatæ fuerant, in quibus Orientales, & Occidentales convenerant. 2do. quod S. Augustino opera S. Basilii M. & Eusebii Cæsariensis Orientalium ignota non fuerint; illius verba formalia, quibus asseritur, jejuniū ex paradiso originem habere, adduxit; hujus Historiam Ecclesiasticam se diligentissime perscrutatum fuisse, asserit in L. de Hæresibus. Et ecce, huic S. Augustino ignotum erat, quod Orientales olim iudicium tulissent pro rebaptizatione!

V. adhuc ignota fuere, ut pater ex silentio Donatistarum; nam Cresconius nihil meminit de epistola S. Firmiliani, nihil de Synodis Iconiensi & Synadensi in quibus rebaptizatio olim ab Orientalibus sancita fuisset.

Altum Si-
lentium de
Epistola
Firmiliani-
ca.

Quid ergo Cresconius? *imo.* Provocavit ad Synodum Sardicensem adserens, quod Episcopi Sardicensis Concilii ad Donatum rebaptizantem & Carthagini Episcopum (a) scrip-
tissent in favorem rebaptizantium. Et quia nimis notum erat, Episcopos Sardicenses anabaptismum abhorruisse; Cresconius 2do addidit fatendo: quod illi Episcopi Sardicenses suum de rebaptizatione decretum postea revocaverint.

S. Augustinus (b) illi primo Cresconii asserto fidem adhibere detrectavit, mendacium suspicatus vel ideo, *quod* (sunt verba S. Augustini) *ad Carthagini Episcopum, Romano prætermisso, nunquam Orientalis catholica scriberet* — Quomodo S. Augustinus hæc Donatistis respondere ausus fuisset, si pro tunc synodica Firmiliani ad Cyprianum Carthaginensem Episcopum epistola modo, ut adversarii jactant, nota fuisset?

Notabile
assertum S.
Augustini.

Nec valet effugium Bertii (c) dicentis: ideo Cresconius non provocavit ad epistolam Firmiliani, quia hujus Successores decretum de rebaptizatione resciderunt. Nam R. Nonne & Sar-

81
Frivolum
Bertii effu-
gium.

(a) Carthagine circa annum 256. S. Cyprianus fuit Episcopus; ibidem postea circa annum 312 Donatus (quod nomen pluribus adhæsit) suam incæpit hæresin. Synodus Sardicensis celebrata fuit anno 347. Huic interfuit Gratus Episcopus Carthaginensis Catholicus ab hæresi rebaptizantium alienissimus. Synodus illa scissa fuit in duas partes; major pars (circiter 300 Episcoporum) fuerant Occidentales Catholici, inter quos & plures Africani; Minor pars (76) fuerant Orientales Africani, qui Philippis congregati similiter epistolam nomine Concilii Sardicensis publicaverunt; ast, quod vel hæc epistola Donatistis (ut Cresconius gloriabatur) aliquo modo faverit, non satis constat. Videantur Fleuri L. 17. 34. & 52. -- Socrates L. 2. c. 10. Sozomenus L. 3. c. 11. Theodoretus L. 2. c. 8.

(b) L. c.

(c) L. cit. n. 6.

Sardicenses, fatente Cresconio N. præc. resipuerunt? & tamen ad Sardicenses, de quibus insuper maxime dubium erat, an unquam Donatistis faverint, provocavit Cresconius; cur ergo in causa tam desperata omisit S. Firmiliani epistolam sibi adeo favorabilem, ut ea sola S. Augustino, et omnibus Catholicis fauces constringere potuisset? Cur omisit? Quia nondum extabat.

82 II. PARS. Quod fata epistola composita fuerit a Donatistis (d) puto colligendum ex sequentibus simul sumtis:

Author Firmilianicæ videtur Donatista-

1mo. Epistola plurimos continet errores Catholico prorsus indignos.

2do. Donatistæ, sicut & Ariani (e) ac reliqui hæretici, & Scismatici continuo patrem mendaciorum imitati sunt, ut eis nullam faciamus injuriam, dum eos, eorumque Episcopos sæpius mentitos fuisse dicimus cum S. Augustino. (f) Neque peccabimus, si eos suspicemur fuisse architectos hujus, quam examinamus, epistolæ; hæc enim tam impudens, quam falsa est, ut nullum, nisi hæreticum hominem habere potuerit Authorem.

3tio. Insuper nulli hæresi magis faver, quam Donatistarum. Hi docebant, Sacramenta omnia, non solum quæ ab hæreticis extra Ecclesiam, sed etiam ea, quæ intra Ecclesiam veram a legitimis Ministris, aut in peccato constitutis collata fuerint, esse invalida. n. 49. Contendebant, se cum Catholicis

(d) Donatistæ postea & Ariani confœderati fuere contra Catholicos; si quis certus evicerit, epistolam a quodam Ariano fuisse confictam, non multum contradicam; nam & Ariani, & Tertullianistæ in Africa viguerunt. Istud indubius adfero, eam a S. Firmiliano non fuisse compositam.

(e) Inter hos eminet Philostorgius Scriptor Sæculi V. Historicus mendacissimus. — Quid attentaverint sæculo IV. contra S. Athanasium, nemini ignotum esse poterit.

(f) L. 3. cont. Crescon. c. 14, 42, 52, 64, 69, 70, 71. L. 4. c. 28. v. supra n. 69. (o)

positos esse; & inde ulterius concludebant, suam Ecclesiam esse veram, in qua pasceret, & cubaret Sponsus juxta illud propheticum in Canticis Canticorum: *Ubi pascis? ubi cubas? in meridie.* (k)

3tio. Quod hæresis Donatistarum recte Augustino radices extra Africam figere non potuerit. Equidem Donatistæ, (l) sicuti & Luciferiani aliquem ex suis Episcopum alebant Romæ; ad illum Episcopum ex Africa mittebant suos Ordinandos, ut gloriari possent, se unionem habere cum Cathedra Petri; sed ille Donatistarum Episcopus Romæ non habebat Ecclesiam; insuper ex Africa Romam missus fuerat, adeoque Romæ hospes & peregrinus erat, Africanus censeretur debebat.

ARGUMENTA CONTRARIA.

I. Queis probetur, quod S. Firmilianus fatam Epistolam vere composuerit,

84 Affert Bertius, qui gloriatus est, se fuisse primum, qui ex professo fatam epistolam S. Firmiliano vindicaverit. Is præter reliquas objectiones jam sparsim adductas ait: (m) *Evidentissimum est, fatam epistolam esse genuinum S. Firmiliani factum; nam habetur*

(k) Ita textum corruperant Donatistæ; cum ut S. Augustinus modo monuit, legi debeat: *Ubi cubas in meridie?* Qui & recte annotavit, Carthaginem in nullo sensu dici posse in Meridie positam. Hinc textum a Donatistis corruptum contra eosdem retorquet sequenti modo: Ægyptus verissime posita est in Meridie; quia sub Tropico Cancræ. Si Sponsus cubet in Meridie; ergo necesse est, ut pascat inter Monachos in solitudinibus Ægypti circa Thebaidem; atqui hi Monachi omnes sunt Catholici; ergo vera fides est apud Catholicos. Ita S. Augustinus.

(l) Vid. S. Augustinus de Hæresibus.

(m) De Theologicis disciplinis L. 31. c. 13. Prop. 3tia. Bertium postea secutus est P. Joannes Sbaralea, qui anno 1741. Bononiæ tres spillas edidit Dissertationes.

habetur in Bibliothecis plurimis, ut testantur Pænelius & Rigaltius.
 (n) Reliqua vide n. 12. Adeoque Sæculo XV. jam existerat;
 ergo falsum est, quod Sæculo XVI. a Novatoribus, seu Lu-
 theri Discipulis fuerit conficta.

R. 1. In multis aliis editionibus Firmilianica non compa-
 ruit, ut n. 12. jam dictum fuit. In editione Manutii (qui circa
 annum 1500 typographiam Veneriis exercuit) Latinus contro-
 versam Firmiliani epistolam omisit ex sequenti duplici capite
 dicens: *Ego Latinus omisi, non Manutius, cum exempla Majorum*
secutus, tum hominis (Pseudo-Firmiliani) petulantiam detestatus;
 ergo in exemplaribus Majorum Sæculo XV. antiquioribus La-
 tinus eam non repererat.

R. 2. Permitto, eam a Protestantibus, ut vocantur, Sæculo
 XVI. non fuisse confictam; imo largiamur etiam ultra, quam
 Bertius probaverat, nempe fatam epistolam finiente sæculo V.
 jam extitisse; sed inde non sequitur, eam sæculo III. a S. Fir-
 miliano fuisse conscriptam. validissimum Bertii argumentum re-
 servabo ad n. ultimum.

Schol. Sæculo III. Rebaptizatio a Novato introducta fuit, (o) 85
 utique & una cum Novato rejecta a summis Pontificibus, & Varii Re-
 variis Conciliis, signanter sub S. Stephano Papa. (p) — Sæculo baptizan-
 IV. & V. quam maxime recrudit & ubique; unde & prohibita tes.
 fuit in Europa a Concilio Arelatenfi anno 314. In Asia a Ni-
 cæno I. anno 325. In Africa a Concilio Carthagenensi I. anno
 348. Sæculo IV. præiverat S. Melchiades Papa, qui anno 313.
 damnavit Donatum, *quod confessus sit rebaptizasse.* Ait. S. Opta-
 tus L. 1. n. 24. Porro

Inter

(n) Pamelium veneror candidum & laboriosum Scriptorem; doleo de-
 ceptum Authoritate quarundam Bibliothecarum. Contra Rigaltii te-
 stimonium possem excipere, cum ipse Bertius l. c. n. 14. *ad 5tum*,
 referat, *Rigaltium esse mendacem Scriptorem.*

(o) Vide supra n. 42.

(p) Colligitur ex epistola S. Dionysii Alexandrini ad S. Stephanum Pa-
 pam, quæ fuit *prima* de Baptismate. Vid. Eusebius l. 7.

Inter Rebaptizantes recensendi sunt:

1mo Novatiani Sæculo III. enati. 2do. Sæculo IV. & V. Donatistæ in Africa. 3^{tio}. Aliqui Ariani teste S. Augustino referente: (q) *Rebaptizari quoque ab Arianis Catholicos novimus: utrum & non Catholicos, nescio.* 4to. Eunomiani, qui erant surculus Arianorum; de illis S. Epiphanius: (r) *Iterum baptizat Eunomius, non modo, qui a Catholicis, aut ab aliis hæresibus, sed eos etiam, qui ab ipsismet Arianis deficiunt.* 5to. Ex Anomæis Constantius hæreticus, dum moriturus erat, iterum baptizari voluit, non a Catholico, sed a Ministro Ariano; non semel sed sæpius. (s) 6to. Luciferiani teste S. Hieronymo. (t) Imo & Montanistæ in Oriente teste Philastrio. 7^{timo}. Donatismus Sæculo XII. recrudit in Waldensibus.

Hi omnes valorem Baptismi repetebant a Sanctitate hominis Baptismum administrantis. (u) Igitur fuere plures, & diversi hæretici, in quos, quod fatam epistolam in sui favorem composuerint, suspicio cadere possit; sed ea magis fundata mihi videtur, quæ aliquem Donatistam Africanum censet Authorem.

ARGUMENTA.

II. Quod Author Epistolæ Firmilianicæ non fuerit Donatista.

86 Si fuisset Donatista, is non docuisset, Rebaptizantes cum Non-rebaptizantibus in una & eadem Ecclesia tolerandos esse; hos

(q) De Hæresibus n. 49.

(r) Hæresi 76.

(s) S. Athanasius L. de Synodis.

(t) Dialogo advers. Luciferianos.

(u) Omitto Anabaptistas Sæculo XVI. in Germania ex schola Lutheri exortos; hi enim ad valorem Baptismi requirunt actualem fidem *suscipientis*; cum vero parvuli actu credere non valeant, hos nec valide baptizari posse docent.

hos vero simul tolerandos esse, voluit Author Firmilianicæ, (v) ut abundantius patet ex collatione epistolarum Cyprianicarum, & Synodorum ab Afris in causa Rebaptizationis, ut asseritur, celebratarum. Quomodo autem Donatista salvis suæ sectæ principiis docere potuit, controversiam de rebaptizatione esse quæstionem mere disciplinarem? salva pace tolerandam?

R. 1. Captu longe difficilius est, quod S. Firmilianus, & reliqui Episcopi Catholici, qui Conciliis, ut asseritur, in Africa, & Asia celebratis interfuisse dicuntur, sæculo III. Apostolicis temporibus maxime vicino decernere salva conscientia potuerint, *Anabaptistas in una eademque Ecclesia cum Catholicis esse tolerandos?* Donatistæ talia docuere, ut videbimus responsione 4ta.

R. 2. Donatistæ & inter se plurimum dissidebant; hinc plures Donatistarum sectæ (quatuor nobis notæ sunt ex S. Augustino (w)) imo Perilianus & Cresconius, qui videntur fuisse unius & ejusdem sectæ, non conveniebant inter se: *an valeat Sacramentum, si peccator occultus baptizaverit.*

R. 3. Nil frequentius, quam quod homo mendax sibi ipsi contradicat; sane S. Augustinus Cresconium Donatistam ex Cresconio continuus expugnat; Donatistarum Pars una alios Maximianenses damnaverat tanquam hæreticos, horum tamen Baptisma venerabatur validum, imo Clericos Maximianensium recipiebat in eodem, in quo constituti fuerant, gradu, quin eos denuo ordinaret; Catholicos vero rebaptizabat. Quid ergo mirum, si Pseudo-Firmilianus suæ Donatistarum doctrinæ nonnunquam indirecte contradixerit? Verum

R. 4. Suo principio generali non contradixit; nam præcipua Donatistarum querela hæc erat, quod a Catholicis iniquam
pate-

(v) Vid. supra n. 39.

(w) Vid. n. 82.

paterentur persecutionem, ac per leges tam imperatorias (x) quam ecclesiasticas tractarentur ut hæretici, cum tamen nobiscum Catholicis adhucdum essent in una, eademque Ecclesia; scisma quidem esse nos inter & illos, hæresin ex neutra parte. Ecce ad declinandam illam legum severitatem, & Episcopis pro tunc Catholicis invidiam conflandam præfata epistola videtur composita.

Quod Donatistæ apud nos Catholicos non rebaptizarentur, utique ipsis in corde pergratum esse debebat; insuper autem volebant, sibi permittendum esse, ut ipsi Catholicos rebaptizare valeant. Hoc, ut ego opinor, erat principale intentum tolerantis Pseudo-Firmiliani, dum evincere voluit, tam Catholicis, quam Anabaptistis (Donatistis) suum morem esse relinquendum; quæ concordia si fuisset inita, Donatistæ plenum canere potuissent triumphum nempe: *Baptismus Donatistarum valeat apud Catholicos, Baptismus Catholicorum non valeat apud Donatistas*. Ecce, quam belle Pseudo-Firmilianus suam Donatistarum egerit causam!

87 Cæterum, si quis mordicus contenderit, epistolam ab aliquo Arianorum, vel Eunomianorum (y) vel quocunque alio hæretico fuisse confictam, ultra non contradicam, dummodo mihi concessum fuerit, eam a S. Firmiliano non fuisse compositam, quod erat demonstrandum.

88 Ex dictis jam abunde patet, S. Firmilianum famosam, quæ nunc circumfertur, ad S. Cyprianum epistolam vere hæreticam non conscripsisse. Restat, an S. Firmilianus quædam alia opera publicaverit. Quo circa sit

PRO-

(x) Gravissimæ pænæ civiles ab Imperatoribus Sæculo IV. & V. latæ fuerunt contra Anabaptistas, nempe si eos, qui a Catholicis baptizati fuerant, rebaptizare ausi fuerint. De his videantur Bertius L. 31. c. 13. circa finem. Bingham L. 12. c. 5. — S. Augustinus, qui teste Possidonio c. 14. a sede Apostolica seu Romana tanquam Legatus fuit in Mauritaniam missus, luculenter ostendit, illas Imperatorum Catholicorum leges esse justas. Ast, si Pseudo-Firmiliano credendum; fuissent iniquissimæ.

(y) Vid. n. 85.

PROPOSITIO IVta.

Non est verosimile, quod S. Firmilianus aliquos libros scripto
publico divulgaverit.

89

Probatur 1mo. Eusebius Cæsariensis fuit studiosissimus in memorandis Scriptorum Ecclesiasticorum monumentis. Sæpius laudavit S. Firmilianum, sed ne vel minimum fragmentum ab eo scriptum prodidit. — Nec in Catalogo S. Hieronymi *de viris illustribus*, postea adaucto compareret S. Firmilianus.

S. Firmilianus nullos scripsit libros.

Probatur 2do. Synodus Antiochena paulo post mortem SS. Firmiliani & Dionysii Alexandrini celebrata circa annum 270. provocavit ad utriusque illorum Ss. Episcoporum doctrinam; ad S. Dionysii quidem scripta seu exstantia provocavit; quod vero attinet S. Firmilianum, hujus scripta non adduxerunt Patres conscripti, sed allegabant idoneos testes, qui S. Firmilianum *de ore* audiverant olim. Videatur Præfatio n. II. & III. & IV.

Hoc certe indicium est non obscurum, nulla pro tunc scripta sub S. Firmiliani nomine innotuisse.

ARGUMENTA CONTRARIA

ex S. Basilio M.

I. Qui tamen S. Firmilianum inter Scriptores Ecclesiasticos collocare adlaborant, sequens irrefragabile, ut videri posset, argumentum efformant.

90
Oppositum
Basilii testimonium

S. Basilius M. fuit S. Firmiliani in sede episcopali Cæsariensi successor; & quamvis non fuerit immediatus, sed centum annis posterior; ex scriniis tamen suæ Ecclesiæ Cæsariensis facillime rescire potuit, an, & quales libri a S. Firmiliano olim fuerint compositi; adeo, ut S. Basilius M. hac in re testis reputari debeat omni exceptione major.

At vero S. Basilius M. in libro, quem in 30 capita distributum de Spiritu S. scripsit ad S. Amphilochem, aperte contestatus fuit de libris a S. Firmiliano compositis; nam Cap. 29. ait: *Hanc fidem* (quam exposui de Spiritu S.) & *Firmiliano nostro fuisse, testantur illius libri, quos reliquit*; ergo sine summa impudentia negari non poterit, S. Firmilianum aliquos libros, quicunque fuerint, conscripsisse, eosque a S. Basilio M. visos fuisse & lectos. Oportet ergo, ut argumenta negativa superius allata cedant huic positivo S. Basilii testimonio. Verum

Est supposititium.

Respondeo: Lubentissimus concedo Majorem; sed nego suppositum Minoris, seu, quod S. Basilius M. illum *librum de Spiritu S. ad Amphilochem* vere conscripserit; siquidem

1mo: & veteres hunc S. Basilii librum ignorarunt.

2do: Stylus non est S. Basilii.

3tio: Sententiæ sunt S. Basilio M. indignæ, ut jam olim observavit Erasmus Roterodamus.

Has meas rationes fufius deducturus sum in speciali Dissertatione de quibusdam operibus S. Basilii M. suppositis proxime typis edenda. Modo sufficiat, illum Basilii librum esse dubiæ fidei, quo solo posito allatum argumentum sua firmitate destituitur. Restat in hac Materia ultimum, de quo n. 79.

- 91 II. Bertius (a) ut evincat supra satis discussam Epistolam vere a S. Firmiliano fuisse compositam ad S. Cyprianum directam, ita ulterius argumentatur: *Cuinam de mente Firmiliani assensum potius præbeamus quam Magno Basilio ejusdem Urbis Episcopo ac tanta literarum gloria percelebri? is quidem Epistola 1. Canonica ad Amphilochem postquam scripserat rebaptizandos omnium sententia Montanistas ait: videri sibi rebaptizandos omnes promiscue Hæreticos, ut visum olim Cypriano ac Firmiliano: verum enim vero, inquit Basilius, antiquis visum est, Cypriano dico*

(a) L. 31. c. 13. Prop. III. Prob. IV. & V.

dico & nostro Firmiliano eos (*Hæreticos*) omnes uni calculo subdicere, Catharos & Encratitas & Hydroparastas. Cum ex tam illustri testimonio accedente etiam epistola Dionysii constet Firmilianum Cyprianumque in dogmate Rebaptizantium conspirasse nemo ob frivolas conjecturas, quantumvis pompa verborum & rhetorico pigmento (b) illitas vetustorum Codicum (Epistolæ Firmilianicæ) quos tineis blattisque excussis pervolutarunt viri laborum patientissimi (c) despiciet fidem ac deludet auctoritatem. Ita Berri.

Respondeo 1. Basilius vel Pseudo-Basilius loco citato quidem docet, Firmilianum & Cyprianum in dogmate Rebaptizantium conspirasse, at nullo verbo commemorat Firmilianum hac in causa tam famosam scripsisse Epistolam, de hujus Epistolæ authenticia modo est quæstio præcipua, nondum ita de illo: *an Firmilianus rebaptizaverit.*

Respondeo 2. In Firmilianica, de qua quæritur, nulla legitur mentio facta de Catharis, Encratitis & Hydroparastis, quos Firmilianus uni eidemque calculo subjecisse dicitur a citato Basilio. Item an hi sunt Hæretici omnes, ut præter illos nulli alii?

Respondeo 3. ut n. præc., singulæ S. Basilii M. Epistolæ ad S. Amphilochem canonicæ sunt supposititiæ. Mea ulteriora argumenta Critica proponam in singulari Dissertatione proxime edenda.

(b) Eleganter Missorii stylum subindicat.

(c) Morellus & Hieronymus Pistoriensis, vide supra n. 12 & 14.

DISSERTATIO II^{da}.
DE
S. FIRMILIANI ANNO EMORTUALI
QUO
PAULUS SAMOSATENUS FUIT DEPOSITUS, AC
SYNODUS ANTIOCHENA III. SEU CELEBER-
RIMA CONTRA PAULUM CELEBRATA.

92 **C**irca hanc epocham, de qua memini in præfat. n. III. a) plurimum dissident Chronologi. Baronius eam alligaverat anno 272.

Pagius, (d) quem sequitur Fleurius &c., eam detruxit ad finem anni 269. Hæc est illa famosa Synodus, quæ Sæculo III. vocem *Homousion* rejecisse dicitur; falso tamen dicitur, ut alia vice ostendam. Cum igitur de illa Synodo frequentior in subsequendis Dissertationibus sermo instituendus sit; hinc expedire censeo, ut illa epocha paucis examinetur.

PRO-

(d) Ad annos 269. - 272 - & 273.

PROPOSITIO.

Celeberrima Synodus Antiochena, in qua Paulus Samosatenus fuit depositus, celebrata non fuit ante annum 272.

93

Probat. Eusebius testis omni exceptione major dicitur, quod illa Synodus celebrata fuerit sub Aureliano Imperatore. (e) Ita ait:

Epocha Synodi Antiochenæ contra Paulum ultimæ.

Sub quo (Aureliano) postrema, (f) & maxima plurimorum Episcoporum collecta Synodo deprehensus est, ac ab omnibus jam perspicue condemnatus Author ille hæreseos, & peregrinæ doctrinæ Samosatæus, ac simul a Catholica Ecclesia, quæ sub cælo est, universa separatus, & excommunicatus. Maxime autem illum in reddendis rationibus lubricum & obscurum redarguit Malchion . . . Antiochenæ scholæ in græcis disciplinis moderator . . . ejusdem Paræciæ presbyterio decoratus. Hic Samosatæum, Notariis omnia excipientibus, quæstionibus suis urfit, quas etiam ad nostra usque tempora (g) extare scimus. . . . Unam itaque ex communi sententia, qui tum in unum erant congregati Pastores ad personas Dionysii Romani, & Maximi Alexandrini Episcoporum scripserunt epistolam, illamque ad cunctas Provincias miserunt, in qua . . . perversam Pauli heterodoxiam, elenchos & quæstiones, quas contra eum moverunt, adhuc & cunctam illius vitam, & ingenium exponunt . . . Firmilianus
bis

(e) L. 7. St. E. c. 29.

(f) In præcedentibus Congressibus Paulus suam Sententiam obvelare adhuc & obtegere molitus fuerat. V. Euseb. C. 28.

(g) Quod Eusebius hanc suam historiam absolverit ante C. Nicænum, ante annum 325. sæpius monui, signanter in Dissertatione: Quod Cephas Gal. 2. non sit Petrus n. 26.

*bis venit Antiochiam, & peregrina illius (Pauli) dogmata condemnavit . . . Erat autem jam quoque tertio *) Antiochiam venturus, & ad Tarsum usque pervenerat . . . verum interea, dum nos convenimus, & dum veniat, expectamus, ex hac vita migrat. Deinde rursus de vita Samosatæi, qua fuerit conversatione, iisdem literis commemorant dicentes . . . in superbiam elatus mundanas dignitates usurpavit, ac Ducenarius magis, quam Episcopus vocari voluit, perque forum incedens . . . numerosam catervam satellitum partim præcedentium, partim subsequendum circa se habuit . . . Episcopos, & Presbyteros, a quibus colebatur, e vicinis agris, & civitatibus concionibus ad populum faciendis admisit . . . eos opulentos reddit . . . unde ab illis amatur . . . qua de causa ingemiscunt quidem, & lugent penes se cuncti, potestatem vero illius ac tyrannidem ita verentur, ut accusare non audeant . . . Itaque Adversarium Dei excommunicavimus, & alium in locum illius, Dominum videlicet . . . Episcopum constituimus, vobisque significavimus, ut huic scribatis, & ab eo communicationis literas accipiatis. Eo usque Patres Antiocheni.*

*) Igitur tres Synodi contra Paulum celebratæ videntur; in 3tia Paulus fuit depositus, in 2da Pauli dogmata jam fuerant condemnata. Vel si quis duas duntaxat Synodos admiserit; concedere debet, quod in 1ma Pauli dogmata fuerint condemnata, in 2da seu ultima Paulus fuerit depositus.

Eusebius pergit:

Cum autem Paulus Ecclesiæ domo haudquaquam abstinere vellet, Imperator Aurelianus interpellatus convenientissime decrevit, illis eam domum adjudicari præcipiens, quibus Episcopi Italiæ & Romæ in dogmate concordēs scribant.

bant. Ad hunc modum Paulus summa cum ignominia (b) per mundanum Principatum Ecclesia expellitur. Talis quippe tum temporis erat erga nos Aurelianus; in progressu vero imperii non nihil a nobis abalienatus est. Ita Eusebius.

At vero Aurelianus sceptrum Romanorum adeptus non fuit ante annum 270., ut fatetur Pagius, & cæteri omnes; imo orientale Imperium, in quo sita erat Antiochia, totum affectus non fuit ante finem anni 272; siquidem Zenobia Regina, quæ Paulum Samosatenum patrocinata fuerat, ab anno 267. partem Imperii Orientalis per vim sibi in annum circiter 5tum usurpaverat, Antiochiam tenuit; Aurelianus anno 272, ut vult Pagius, exercitum Zenobiæ profligavit, Antiochiam recepit, tandem ipsam Reginam, quæ aufugerat, in Septembri cepit captivam. (i)

Hinc infero, Synodum, quam Eusebius sub Aureliano congregatam fuisse describit, non convenisse ante annum 272., quo Catholicis liberum evadebat, Paulum Antiochiæ accusare, damnare, deponere. Cum vero S. Firmilianus die 28. Octobris obiisse referatur in Menologio Græcorum, & sententia depositionis contra Paulum prolata non fuerit, nisi postquam innotuerit mors Firmiliani; hinc necesse est, ut Synodus usque ad finem illius saltem anni fuerit protracta.

Pagius l. c. & cæteri excipiunt: Synodum anno 269 convenisse, in annum 270 sedisse, Paulum excommunicasse, deposuisse; at hanc depositionis sententiam executioni datam non fuisse, nisi postquam Antiochia ab Aureliano fuerat recuperata

94

Pagii Opinio.

(b) Hæc ignominia erat major, vel summa, si Aurelianus a Paulianistis fuerit interpellatus. Porro verisimillimum est, quod Aurelianus Imperator illo tempore Antiochiæ versatus fuerit.

(i) Vid. Pagius Dissert. Hypatica seu de Consulibus cap. ult. N. II & 14.

rata; nam Regina Zenobia, quamdiu dominata fuit Antiochiæ, passa non fuisset, ut suus Cliens Samosatenus e domo episcopali ejiceretur.

- 95 *Respondeo* 1. Eusebius de tanta usque in tertium annum dilatione inter Depositionis sententiam & ejus executionem nihil meminit. 2. Ad præfatam Synodum invitatus fuerat e Cappadocia Firmilianus, in accessu defunctus; comparuere ex Cilicia Helenus, ex Phrygia Nicomas, ex Palestina Hymenæus, Theotecnus, &c. Episcopi plurimi; his consultum non fuisset tempore belli Zenobiam inter & Romanos Imperatores Antiochiam proficisci, ubi rebellis illa Zenobia residebat — 3. An hæc potentissima mulier passa fuisset, ut tam numerosa Synodus contra Paulum Antiochiæ celebrata fuisset? In sua civitate? Ab Episcopis exteris? Tempore regnantis Zenobiæ ipse Paulus suis satellitibus, de quibus n. 93, usus fuisset. At vero, dum Aurelianus sua victricia arma, civitati intulerat, Catholicis optime addictus, illico tutum erat nostris Antiochiam confluere, Paulum accusare, quæstionibus urgere, Notariis omnia excipientibus. Igitur Synodus, in qua Paulus est depositus; celebrata non fuit ante annum 272.

- 96 *Quæres:* Quomodo ergo solvitur sequens nodus chronologicus: Præfata Synodus Acta Concilii misit Romam ad Dionysium Papam, ut docet Eusebius, qui Acta vidit, legit, exscripsit? — At vero Dionysius Papa obiit ante annum 270. ut habent Pseudo-Damasus, Liber Pontificalis, varii Catalogi. (k)
- Præcipua
objectio ex
Anno e-
mortuali
Dionysii
Papæ.

Respondeo: Nodus ille facile secatur; præfati Authores Anonymi, ut nulli erudito ignotum est, multis scatent erroribus chronologicis, quoad quatuor prima sæcula; illis præferendus est unus testis nominatus Eusebius, qui in chronico æque ac in sua historia L. 7. c. 30. contestatur, quod Dionysius Papa post tempora Aureliani, qui occisus non fuit ante annum 275, supervixerit. Similiter quoad Pontificatum Sixti II. Eusebius præferendus Pseudo-Pontio in Vita S. Cypriani.

Insta-

(k) Vid. Harduinus ad annum 431.

Instabis. In Synodo Ephesina Oecumenica, quæ initium 97
sumsit die 22. Junii Anno 431. & finem habuit in Octobri,
contra Nestorium Episcopum Constantinopolitanum, ejusque
asseclas promulgata, ac (ut habent antiquæ adnotationes (l))
a S. Cyrillo Alexandrino Episcopo (m) Constantinopolim
missa fuit sequens contestatio:

Conjuro accipientem hanc chartam per sanctam Trinitatem, ut eam palam faciat Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, Lectoribus, Laicis habitantibus Constantinopoli; insuper etiam exemplar eis præbeat ad increpationem hæretici Nestorii, qui similia sapit Paulo Samosateno ante annos 160. anathemate percusso Siquis ergo præsumpserit docere sit anathema.

Igitur, si huic contestationi fides habenda sit, a tempore, quo Paulus fuit excommunicatus, usque ad depositionem Nestorii, qui in præfata contestatione titulo Episcopi non amplius honoratur, fluxerunt anni 160.

Respondeo: Si hos 60 annos computemus numero rotundo, epocha Synodi Antiochenæ contra Paulum ultimæ congruentius, ut calculanti patebit, alligari poterit ad annum 272, quam ad annum 269, quod ultimum contendit Pagius (n), quem securi sunt Fleurius &c.

Pagius (o) reponit: illa contestatio anno 431. quidem 98
publicata fuit in Concilio Ephesino; ast anno 429. jam concepta
L fuerat

(l) Vid. Harduinus ad annum 431.

(m) Is a Papa constitutus fuerat Præses Concilii Ephesini.

(n) Ad annum 272. n. III.

(o) Ad annum 429. n. XVI.

fuerat ab Eusebio pro tunc adhuc laico & jurisconsulto Constantinopolitano, postea Episcopo Doryleensi, qui primus omnium redarguit doctrinam Nestori sui Episcopi; ergo synodus Antiochena contra Paulum ultima celebrata fuit anno 269.

99 *Respondeo imo:* Unde Pagius novit, quod anno 269. jam concepta fuerit.

2do: Verum esto, quod Eusebius ille adhuc laicus anno 429. doctrinam sui Episcopi primus notaverit; ast, quod istiusmodi contestationem composuerit, & quidem anno 429, quo Nestorius nondum fuerat condemnatus, non est verosimile, nulloque idoneo testimonio comprobari poterit.

3tio. Æquo jure, qui Synodum Antiochenam ultimam ad annos 270, vel 268. relegare voluerint, dicere possent, contestationem, quæ n. 97. relata est, fuisse conceptam anno 430. vel 428., quo ultimo anno Nestorius Episcopus Constantinopolitanus suam hæresin propalare cæpit.

4to. Anno 431. publice fuit Ephesi proposita, ut asserit Pagius, & Constantinopolim missa; ergo etiam præsumendum, quod anno 431, non vero 429. composita, & quidem Ephesi, non vero Constantinopoli. Quidni et dici posset, eam finito Concilio Ephesino Constantinopolim fuisse missam?

5to. Siquis admiserit, tres synodos Antiochenas contra Paulum famosatum fuisse celebratas, ac Paulum jam in secunda (p) fuisse excommunicatum (hoc sensu, quod illius doctrina

(p) Dissentiunt Authores circa numerum Episcoporum, quot interfuerint Synodo Antiochenæ contra Paulum celebratæ; S. Athanasius L. de Synod. 70 tantum numerat; Libellus supplex Basilii Diaconi & Monachorum ad Imperatores contra Nestorium recenset 180 Episcopos. Contradictio facile tollitur, si dicamus, S. Athanasium fuisse locutum de secunda, Basilium de tertia Synodo, seu postrema.

doctrina fuerit declarata ut hæretica), ac ab hac Synodo secunda computandos esse annos 160. supra n. 97. relatos; sententia Pagii omni suo robore penitus destituetur.

Corollarium.

Cum igitur synodus Antiochena ultima, in qua Paulus fuit depositus, celebrata non fuerit ante annum 272, consequens est, ut S. Firmilianus usque ad hunc annum supervixerit. In hujus honorem hæc scripta sunt.

Errata.

Pag. 3. vox: *Catholicus*, ad marginem posita inferatur
lin. 3. post vocem: *author*

Pag. 10. n. 16. Lin. 5. a n. 53. *corrigere* a n. 56.

- - - 6. ideopue - - - ideo

- 14. (f) Lin. 9. Originem, *corrigere*: Origenem, & sic Pag. 48.

- 23. n. 32. Lin. 6. n. 30. - - - n. 31.

- 25. n. 34. - - 14. (v. supra. n. 18. *corrigere*: v. supra n. 19.

- 36. (s) Lin. 3. nullatenus, *corrigere*: ullatenus

- 65. - - 1. ignota, *corrigere*: ignotæ

- 69. - - 18. ad n. ultimum, *corrigere*: ad n. 90 & 91.

Leviuscule errores alios facile corriget Lector.

Molkenbuhr, Marcellinus,

Binae Dissertationes I. De S. Firmiliani Caesariensis In Cappadocia
Episcopi Epistola Ad S. Stephanum, Aliisque Ejus Operibus. II. De Anno,
Quo Mortuus Fuerit Firmilianus; Seu Paulus Samosatenus In Synodo
Antiochena Fuerit Condemnatus

Monasterium Westphalorum 1790

4 Diss. 3408,23

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10963790-5

VD18 15033864-001